
หน่วยที่ 12

การรับฟังพยานหลักฐานในคดีอาญา

ศาสตราจารย์พิเศษ ภัทรศักดิ์ วรรณแสง

ชื่อ
วุฒิ

ตำแหน่ง
หน่วยที่เขียน

ศาสตราจารย์พิเศษ ภัทรศักดิ์ วรรณแสง
น.บ. (เกียรตินิยมอันดับสอง), น.ม. ธรรมศาสตร์
น.บ.ท., LL.M. Temple University, U.S.A.
ผู้พิพากษาศาลฎีกา
หน่วยที่ 12

หน่วยที่ 12

การรับฟังพยานหลักฐานในคดีอาญา

เค้าโครงเนื้อหา

- ตอนที่ 12.1 หลักการนำสืบพยานหลักฐาน
  - 12.1.1 ทฤษฎี และวิวัฒนาการกฎหมายลักษณะพยานของไทย
  - 12.1.2 หลักการพิจารณาพิพากษาคดีตามพยานหลักฐาน
- ตอนที่ 12.2 หลักการรับฟังพยานหลักฐานในคดีอาญา
  - 12.2.1 หลักการตัดพยานหลักฐานที่ได้มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย
  - 12.2.2 การรับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบตามกฎหมายไทย
  - 12.2.3 การรับฟังคำให้การของผู้ต้องหาที่ให้การต่อเจ้าหน้าที่และศาล

แนวคิด

1. การพิจารณาพิพากษาคดีของศาลจะต้องเป็นไปโดยถูกต้อง รวดเร็ว มีประสิทธิภาพ และเป็นธรรม ส่วนสำคัญประการหนึ่งในกระบวนการดังกล่าว ก็คือ การนำสืบพยานหลักฐาน ซึ่งกฎหมายลักษณะพยานหลักฐานมีหลักการที่ให้โอกาสคู่ความนำพยานหลักฐานที่จะพิสูจน์ถึงข้อเท็จจริงในคดี แต่ก็ต้องมีข้อจำกัดว่าพยานหลักฐานนั้นต้องไม่ใช่พยานหลักฐานที่ห้ามรับฟังตามกฎหมาย
2. พยานหลักฐานใด ๆ ที่น่าจะพิสูจน์ถึงความผิดหรือความบริสุทธิ์ของจำเลยย่อมรับฟังได้ แต่ห้ามรับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาหรือเกิดขึ้นโดยมิชอบด้วยกฎหมาย

วัตถุประสงค์

เมื่อศึกษาหน่วยที่ 12 จบแล้ว นักศึกษาสามารถ

1. อธิบายและวิเคราะห์หลักการนำสืบพยานหลักฐานได้
2. อธิบายและวิเคราะห์หลักการรับฟังพยานหลักฐานในคดีอาญาได้

ตอนที่ 12.1

หลักการนำสืบพยานหลักฐาน

โปรดอ่านแผนการสอนประจำตอนที่ 12.1 แล้วจึงศึกษาเนื้อหาสาระ พร้อมปฏิบัติกิจกรรมในแต่ละเรื่อง

หัวเรื่อง

เรื่องที่ 12.1.1 ทฤษฎี และวิวัฒนาการกฎหมายลักษณะพยานของไทย

เรื่องที่ 12.1.2 หลักการพิจารณาพิพากษาคดีตามพยานหลักฐาน

แนวคิด

1. การยกร่างกฎหมายลักษณะพยานของไทยทำตามแบบประเทศที่ใช้ประมวลกฎหมาย คือเป็นส่วนหนึ่งของกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งและกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา แต่ในการใช้กฎหมายลักษณะพยานได้รับอิทธิพลมาจากกฎหมายคอมมอนลอว์ และได้มีการนำกฎหมายนี้มาใช้ในกฎหมายลักษณะพยานของไทยด้วย
2. ศาลจะพิจารณาพิพากษาคดีตามพยานหลักฐานที่นำเข้าสู่สำนวนคดีของศาลตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติไว้เท่านั้น จะไม่นำข้อเท็จจริงนอกสำนวนความมาเป็นเหตุผลในการเขียนคำพิพากษาไม่ได้ ทั้งนี้ พยานหลักฐานที่จะนำเสนอต่อศาลจะต้องเป็น พยานที่ชี้ให้เห็นข้อเท็จจริงที่เป็นประเด็นแห่งคดีโดยตรง หรือเป็นพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับข้อเท็จจริง หรือเป็นพยานหลักฐานที่เป็นพยานประกอบข้อเท็จจริงที่เป็นประเด็นในคดี

วัตถุประสงค์

เมื่อศึกษาตอนที่ 12.1 จบแล้วนักศึกษาสามารถ

1. อธิบายทฤษฎี และวิวัฒนาการกฎหมายลักษณะพยานของไทยได้
2. อธิบายและวิเคราะห์หลักการพิจารณาพิพากษาคดีตามพยานหลักฐานได้

เรื่องที่ 12.1.1 ทฤษฎีและวิวัฒนาการกฎหมายลักษณะพยานของไทย

ในสังคมที่ไม่มีความซับซ้อน เมื่อมีการกระทำความผิดเกิดขึ้น การพิจารณาพิพากษาของโทษก็เป็นดุลพินิจและอำนาจของผู้ปกครอง ซึ่งมีได้มีหลักการที่ชัดเจน คงเป็นการใช้อำนาจเพื่อให้สังคมอยู่กันอย่างสงบสุข ไม่เบียดเบียนกัน ในสังคมไทยแต่ดั้งเดิมกษัตริย์จะใช้หลักตามคัมภีร์พระธรรมศาสตร์โดยมีพราหมณ์เป็นผู้เชี่ยวชาญ กฎหมายพยานจึงมิได้เป็นลายลักษณ์อักษรเป็นการเฉพาะ ต่อมาในสมัยสมเด็จพระรามาธิบดีที่ 1 หรือพระเจ้าอู่ทองแห่งอาณาจักรอยุธยา ในระหว่างรัชสมัย (พ.ศ. 1893-1912) ทรงประกาศใช้กฎหมายถึง 10 ฉบับ กฎหมายที่สำคัญฉบับหนึ่งคือ พระอัยการลักษณะพยาน ในปี พ.ศ. 1894 โดยวางหลักว่า พยานที่มีฐานะใดน่าเชื่อถือ โดยพิจารณาถึงฐานะทางสังคมและฐานะทางตำแหน่งหน้าที่ราชการ พยานบางประเภทไม่ควรรับฟัง เช่น พยานที่รู้เห็นจากข่าวลือหรือคำบอกเล่าต่อ ๆ กันมา นอกจากนี้ยังกำหนดบทตัดพยานที่ห้ามรับฟัง ที่สังคมสมัยนั้นเห็นว่าไม่มีความน่าเชื่อถือ เช่น คนไม่มีศีล ขอทาน โสเภณี คนบ้า เป็นต้น กฎหมายฉบับนี้มีอายุการใช้งานนานถึง 500 ปี ต่อมาในช่วงที่มีการปฏิรูปงานศาลยุติธรรม โดยพระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้ารพีพัฒนศักดิ์ กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์ ได้มีการส่งคายนายกเลิกกฎหมายพยานที่กระจัดกระจายในกฎหมายต่าง ๆ และนำมาปรับปรุงแก้ไข ประกาศใช้พระราชบัญญัติลักษณะพยาน ร.ศ. 113 โดยสอดแทรกหลักกฎหมายพยานของประเทศอังกฤษไว้ด้วย เช่น เรื่องคุณค่าของพยานบุคคลขึ้นอยู่กับความรู้ รู้เห็นเหตุการณ์ การกำหนดประเด็นในคดี วิธีการซักถามพยาน การอ้างเอกสารเป็นพยาน หลักฐานเป็นต้น ทำให้กฎหมายพยานมีความพัฒนาก้าวหน้าเป็นอย่างมาก ต่อมาเมื่อมีการประกาศใช้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งและประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาแล้วพระราชบัญญัติลักษณะพยาน ร.ศ. 113 จึงถูกยกเลิก

กฎหมายพยาน เป็นกฎหมายที่ว่าด้วยวิธีการเสนอและค้นคว้าหาข้อเท็จจริงเพื่อที่จะนำไปบังคับใช้กฎหมายสารบัญญัติอย่างถูกต้อง กฎหมายพยานหลักฐานของไทยได้แบ่งแยกพยานหลักฐานเป็นประเภทต่าง ๆ และหลักเกณฑ์การนำสืบ การกำหนดประเด็น ภาระการพิสูจน์ ข้อสันนิษฐานกฎหมาย การพิสูจน์พยาน และการชี้แจงน้ำหนักพยานหลักฐานแต่ละประเภท มีมาตรการป้องกันการ жуใจพยานเพื่อมิให้มาตรการเอาเปรียบกันในเชิงคดี การให้เป็นดุลพินิจศาลในการตัดพยานที่ฟุ่มเฟือยหรือประวิงคดี กฎหมายพยาน ให้อโอกาสคู่ความนำพยานหลักฐานที่จะพิสูจน์ถึงข้อเท็จจริงในคดี แต่ก็ต้องมีข้อจำกัดทั้งนี้เพื่อให้มีการคัดสรรพยานหลักฐานที่มีคุณภาพต้นกำเนิด (Authentication) เป็นพยานหลักฐานที่ดีที่สุด (Best Evidence) มีความเกี่ยวพันกับประเด็นแห่งคดี เป็นพยานหลักฐานที่ไม่ต้องห้ามมิให้รับฟัง และมีการนำเสนอพยานหลักฐานถูกต้องตามกระบวนการตามกฎหมายเพื่อมิให้มีการเอาเปรียบกันในเชิงคดี และเพื่อมิให้มีการประวิงคดีให้ล่าช้าโดยเสนอพยานหลักฐานที่ฟุ่มเฟือยจนเกินไป การนำพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์มาพิสูจน์ข้อความจริงในคดี ในขณะเดียวกันกฎหมายพยานหลักฐานยังมีเจตนารมณ์ในการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน และควบคุมการกระทำของเจ้าหน้าที่ของรัฐในการใช้อำนาจแสวงหาพยานหลักฐานด้วยวิธีการที่มี

ชอบและละเมิดสิทธิของประชาชน ระบบการพิจารณาและสืบพยานตามกฎหมายพยานเป็นกระบวนการค้นหาความจริง (fact-finding process) แต่ไม่อาจรับประกันได้ว่าศาลจะพิจารณาพิพากษาคดีได้ตรงกับความเป็นจริง กฎหมายพยานเป็นแต่เพียงรับประกันได้ว่าศาลจะพิจารณาสืบพยานหลักฐานด้วยกระบวนการที่เป็นธรรม (fair play) โดยจะพิจารณาคัดสรรแต่พยานหลักฐานที่ดีที่สุด (best evidence) เท่าที่จะหาได้และเป็นพยานหลักฐานที่ได้มาโดยชอบและไม่มีการเอาเปรียบกันในเชิงคดี การพิจารณาพิพากษาคดีของศาลจะต้องเป็นไปโดยถูกต้อง (Accuracy) รวดเร็ว (Speed) มีประสิทธิภาพ (Efficiency) และเป็นธรรม (Justice) กระบวนการดังกล่าวที่จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อศาลได้รับความร่วมมือจากคู่ความ และผู้เกี่ยวข้องในคดี เช่น พยานและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับพยานหลักฐาน เช่น ผู้ครอบครองพยานหลักฐาน ผู้เชี่ยวชาญในแขนงวิชาต่าง ๆ

1. ระบบการพิจารณาคดีและสืบพยาน

ระบบการพิจารณาคดีและสืบพยานมี 2 ระบบ ได้แก่ ระบบกล่าวหา (Accusatorial System) กับระบบไต่สวน (Inquisitorial System)

1.1 ระบบกล่าวหา (Accusatorial System)

ระบบกล่าวหานี้ มีที่มาจากประเทศอังกฤษและกลุ่มประเทศที่ใช้กฎหมายระบบคอมมอนลอว์ (Common Law) เช่น อังกฤษ สหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย เป็นต้น หลักการของระบบกล่าวหา มีวิวัฒนาการจากการแก้แค้นกันระหว่างผู้กระทำผิดกับผู้เสียหาย โดยผู้เสียหายฟ้อง ผู้กระทำผิดโดยรวบรวมพยานหลักฐานมาสนับสนุนความผิดของจำเลยในศาลด้วยตนเอง ส่วนศาลวางตัวเป็นกลางโดยเคร่งครัด เพราะ มีความคิดมาจากการพิจารณาคดีในสมัยโบราณ ซึ่งใช้วิธีทรมาน (trial by ordeal) และทำให้ทั้งสองฝ่ายต่อสู้คดีกันเอง (trial by battle) ศาลทำหน้าที่เป็นคนกลางหรือกรรมการ ดังนั้นคู่ความแต่ละฝ่ายจะต้องปกป้องรักษาประโยชน์ในการฟ้องและต่อสู้คดีด้วยตนเอง ระบบกล่าวหาจึงให้ความสำคัญต่อหลักเกณฑ์ต่อไปนี้คือ

- 1) หลักการสันนิษฐานว่าจำเลยเป็นผู้บริสุทธิ์ จนกว่าจะพิสูจน์ให้ศาลเชื่อโดยปราศจากข้อสงสัยว่า จำเลยกระทำความผิดจริง
- 2) ถือหลักสำคัญว่าโจทก์และจำเลยมีฐานะในศาลเท่าเทียมกัน
- 3) ศาลจะวางตนเป็นกลางโดยเคร่งครัด ควบคุมกระบวนการสืบพยานหลักฐานโดยให้ทั้งสองฝ่ายปฏิบัติตามกฎหมายลักษณะพยานโดยเคร่งครัด การปฏิบัติผิดหลักเกณฑ์อาจตกเป็นฝ่ายแพ้คดีได้
- 4) ศาลจะมีบทบาทค้นหาความจริงน้อยมาก เพราะถือว่าเป็นหน้าที่ของคู่กรณีหรือคู่ความจะต้องแสวงหาพยานมาแสดงต่อศาลด้วยตนเอง

ในคดีแพ่งนั้นศาลถือโดยเคร่งครัดว่า เป็นสิทธิของคู่ความที่จะการดำเนินคดีตามความประสงค์ของตนเอง ศาลจะไม่เข้าไปแนะนำ แทรกแซง ชี้นำ ส่วนในคดีอาญาศาลอาจมีส่วนซักถามพยานเพื่อความ เป็นธรรม หรือคุ้มครองสิทธิของจำเลย ดังนั้นศาลจะถามพยานเพียงเพื่อให้เกิดความชัดเจน หรือเพื่อความ เป็นธรรมเท่านั้น และเนื่องจากศาลต้องวางตัวเป็นกลางโดยเคร่งครัด การดำเนินคดีย่อมเป็นไปตามกฎเกณฑ์ ของการพิจารณาและสืบพยาน ซึ่งทั้งศาลและคู่ความจะต้องปฏิบัติตามโดยเคร่งครัด ระบบนี้ถือว่าเป็นหน้าที่ ของคู่ความแต่ละฝ่ายจะต้องเสนอพยานหลักฐานของตนและศาลจะพิจารณาเฉพาะพยานหลักฐานที่คู่ความ

เสนอต่อศาลเท่านั้น โดยคู่ความจะต้องเสนอพยานหลักฐานที่ดีที่สุดเท่าที่ตนเองจะนำมาสืบได้ หากคู่ความใดมีพยานหลักฐานที่ดีกว่าแล้วไม่นำสืบ คงนำสืบพยานหลักฐานที่ดีกว่าก็ย่อมมีผลทำให้ศาลไม่รับฟังพยานหลักฐานนั้นหรือพยานหลักฐานนั้นอาจมีน้ำหนักน้อยในการรับฟัง

1.2 ระบบไต่สวน (Inquisitorial System)

ระบบไต่สวน ระบบนี้ไม่ได้เน้นเรื่องความเท่าเทียมกันของคู่ความอย่างในระบบกล่าวหา ศาลไม่ได้ทำหน้าที่วางตัวเป็นกลางอย่างเคร่งครัดเหมือนระบบกล่าวหา แต่จะทำหน้าที่ค้นหาความจริงด้วยตนเอง ศาลจะมีบทบาทในฐานะผู้ค้นหาความจริง (fact-finder) ผิดกับในระบบกล่าวหาที่ศาลมีบทบาทน้อยมาก เพราะต้องวางตัวเป็นกลาง โดยที่ระบบไต่สวน เน้นในเรื่องการค้นหาความจริงเป็นหลัก ดังนั้น กฎเกณฑ์ในการดำเนินคดี เช่น การสืบพยาน การดำเนินการต่าง ๆ ในศาลจึงยืดหยุ่นกว่าระบบกล่าวหา

จากที่มาของระบบกล่าวหาที่ระบบไต่สวนที่ได้กล่าวไว้ข้างต้น เมื่อใดที่คู่ความมีสถานะเท่าเทียมกันแล้ว การใช้ระบบกล่าวหาจะเกิดความเป็นธรรมแก่ทั้งสองฝ่าย เพราะเป็นเรื่องที่ต่างฝ่ายต่างต้องใช้สิทธิปกป้องรักษาสิทธิประโยชน์ของตนเอง แต่ถ้าเมื่อใดที่คู่ความมีสถานะไม่เท่าเทียมกันแล้ว การใช้ระบบไต่สวนย่อมจะเหมาะสมและเป็นธรรมแก่คู่ความฝ่ายที่อยู่ในสถานะเสียเปรียบ เช่น กรณีพิพาทระหว่างบริษัทผู้ประกอบการกับผู้บริโภค เพราะพยานหลักฐานต่าง ๆ จะอยู่ในการครอบครองของฝ่ายบริษัท เป็นส่วนใหญ่ จึงเป็นการยากที่ฝ่ายผู้บริโภคจะนำสืบหรืออ้างพยานหลักฐานตามระบบกล่าวหาที่มีหลักว่า “ผู้ใดกล่าวอ้าง ผู้นั้นนำสืบ” โอกาสที่จะชนะคดีสำหรับผู้บริโภค จึงเป็นไปได้ยาก ดังนั้นกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาจึงใช้ระบบไต่สวน ความแตกต่างของสองระบบกฎหมายดังกล่าวนี้ ปัจจุบันมีไม่มากนัก เพราะทั้งสองระบบต่างยอมรับว่าแต่ละระบบมีข้อดีข้อเสีย จึงได้มีการปรับปรุงระบบการพิจารณาโดยนำข้อดีของอีกระบบหนึ่งมาใช้ จนทั้งสองระบบมีลักษณะใกล้เคียงกันเป็นส่วนใหญ่ดังเช่นกฎหมายวิธีพิจารณาความต่าง ๆ ของไทยหลายฉบับ

2. ที่มาของกฎหมายลักษณะพยานของไทย

2.1 ลักษณะใกล้เคียงกับระบบคอมมอนลอว์ (ระบบกล่าวหา) กฎหมายลักษณะพยานของไทยไม่ได้แยกเป็นกฎหมายเฉพาะ แต่ได้บัญญัติไว้เป็นส่วนหนึ่งของกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง และกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ตามประเภทของคดีแพ่งและคดีอาญา(ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งซึ่งบัญญัติแยกไว้โดยเฉพาะตั้งแต่มาตรา 84 ถึงมาตรา 130 และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาตั้งแต่มาตรา 226 ถึงมาตรา 244) และยังมีหลักกฎหมายพยาน โดยเฉพาะกระบวนการพิจารณาของศาลที่ใช้ระบบไต่สวนเป็นเฉพาะกรณี เช่น ระบบไต่สวนในการพิจารณาคดีของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง การพิจารณาโดยระบบไต่สวนของศาลอาญาคดีทุจริตฯ เป็นต้น มีข้อสังเกตว่าในประเทศที่ใช้ระบบ Civil Law จะไม่มีการบัญญัติกฎหมายพยานหลักฐานไว้เป็นการเฉพาะ แต่ประเทศในระบบ Common Law มีการบัญญัติกฎหมายพยานหลักฐานโดยเฉพาะ เช่น The Evidence Act 1995 ของประเทศอังกฤษ หรือ Federal Rule of Evidence (FRE) ของสหรัฐอเมริกา ทั้งนี้เพื่อเป็นแนวปฏิบัติของศาลให้มีบรรทัดฐาน และไม่อาจปล่อยให้หลักกฎหมายพยานหลักฐานนี้พัฒนาโดยคำวินิจฉัยของศาลได้

แม้เมื่อได้ประกาศใช้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งและประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาซึ่งเป็นแม่บทของกฎหมายลักษณะพยานในปัจจุบันแล้ว ศาลไทยก็ยังนำหลักกฎหมายพยานของอังกฤษมาใช้อยู่ในกรณีที่มีบทบัญญัติไม่ได้กล่าวถึงหลักการดังกล่าวไว้ เช่น หลักกฎหมายปิดปาก หลักการรับฟังพยานบอกเล่า หลักการซึ่งนำพยานหลักฐาน ผู้พิพากษาไทยซึ่งได้รับการศึกษาจากประเทศอังกฤษจึงนำหลักกฎหมายของอังกฤษมาใช้ในการตีความและวางหลักกฎหมายพยานหลักฐานที่บทบัญญัติของกฎหมายไม่ได้บัญญัติไว้อย่างชัดเจน และในการเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเมื่อปี 2551 ก็จะได้เห็นได้ว่าการบัญญัติมาตรา 226/1 เรื่องหลักการรับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบ มาตรา 226/2 หลักการรับฟังพยานหลักฐานที่เกี่ยวกับประเด็นแห่งคดี (แม้จะไม่ใช่ประเด็นการพิสูจน์ว่าจำเลยกระทำความผิดหรือไม่) มาตรา 226/3 หลักการรับฟังพยานบอกเล่า ซึ่งล้วนแต่เป็นหลักเกณฑ์ที่ศาลไทยใช้มานานแล้วตามหลักกฎหมายพยานหลักฐานของ Common Law ทำให้ประเทศไทยซึ่งอยู่ในระบบ Civil Law รับเอาหลักกฎหมายพยานหลักฐานของ Common Law มาใช้อย่างชัดเจน

2.2 ลักษณะใกล้เคียงกับระบบซีวิลลอว์ (ระบบไต่สวน)

กฎหมายพยานของอังกฤษเป็นระบบที่เคร่งครัดและจำกัดอำนาจศาลในการอนุญาตให้มีการนำสืบพยานหลักฐาน โดยมีบทตัดพยาน (exclusionary rules) มากมาย จนกล่าวกันว่ากฎหมายเหล่านี้จะเป็นเรื่องส่วนใหญ่ของกฎหมายพยานของอังกฤษ ทั้งนี้เพราะอังกฤษใช้ระบบ jury เป็นผู้ชี้ขาดข้อเท็จจริง jury เป็นชาวบ้านธรรมดา ไม่ชำนาญในการซึ่งนำพยานหลักฐาน จึงต้องมีกฎเกณฑ์ห้ามรับฟังพยานหลักฐานเป็นจำนวนมาก และเดิมกฎหมายอาญาของอังกฤษลงโทษจำเลยรุนแรง ศาลจึงต้องสร้างกฎเกณฑ์ในการรับฟังพยานหลักฐานให้เข้มงวดเพื่อปกป้องจำเลย โดยไม่ปล่อยให้มีการนำพยานหลักฐานที่ไม่ดี หรือไม่ชอบเข้าสู่การรับรู้ของ jury แต่บทบัญญัติของกฎหมายลักษณะพยานหลักฐานของไทย เปิดโอกาสให้ศาลใช้ดุลพินิจในการรับฟังพยานหลักฐานได้โดยกว้างขวาง เช่น ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง เช่น มาตรา 116 ให้ศาลถามพยานได้เองและถามก่อนคู่ความอ้างพยาน มาตรา 119 ให้อำนาจศาลถามที่จะถามพยานในเวลาใดด้วยคำถามใดก็ได้ และศาลจะเรียกพยานที่เบิกความขัดกันในเรื่องสำคัญมาสอบปากคำพร้อมกันก็ได้ มาตรา 86 ให้ศาลมีอำนาจที่จะวินิจฉัยว่าพยานหลักฐานได้รับฟังได้หรือไม่ ศาลมีอำนาจที่จะสั่งดลสืบพยานที่เห็นว่าฟุ่มเฟือยเกินสมควรหรือเป็นการประวิงคดีหรือไม่เกี่ยวกับประเด็น ศาลจะเรียกพยานหลักฐานมาสืบเพิ่มเติมและเรียกพยานที่สืบแล้วมาสืบใหม่ก็ได้ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาก็ให้อำนาจศาลเกี่ยวกับการสืบพยานไว้มากเช่นกัน เช่น มาตรา 229 บัญญัติให้ศาลเป็นผู้สืบพยาน มาตรา 228 ให้อำนาจศาลที่จะเรียกพยานมาสืบเพิ่มเติมได้ การที่กฎหมายให้อำนาจศาลมากมายในการสืบพยาน และถามพยาน คล้ายกับจะให้ศาลมีบทบาทในการค้นหาความจริงอย่างในระบบไต่สวนจึงมีผู้เห็นว่าการพิจารณาคดีของเราเป็นระบบไต่สวนไม่ใช่ระบบกล่าวหา

2.3 ระบบผสม

แม้การพิจารณาคดีของศาลไทยเราจะมีได้ถือตามหลักกฎหมายพยานของอังกฤษทุกประการ และมีบทบัญญัติให้อำนาจศาลในการสืบพยานมากเช่นเดียวกับระบบ Civil Law แต่ทางปฏิบัติที่ศาลวางตัวเป็นกลาง ไม่เข้าไปสอดแทรกพยานโดยไม่จำเป็น ศาลไม่เรียกพยานมาสืบเองโดยเฉพาะในคดีแพ่งศาลไม่เข้าไป

ช่วยซักถามพยานให้ฝ่ายใดเลย ในคดีอาญาศาลอาจช่วยถามพยานให้จำเลย แต่ศาลจะไม่ช่วยซักถามพยานโจทก์ โดยถือหลักว่าเป็นหน้าที่ของโจทก์ที่ต้องพิสูจน์ความผิดของจำเลย ศาลไม่ช่วยซักถามพยานโจทก์ให้จำเลยได้รับโทษ หากพยานหลักฐานที่โจทก์นำสืบยังมีข้อสงสัยในประเด็นที่สำคัญตามสมควร ศาลจะยกฟ้อง การดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีของศาลดังกล่าว เป็นที่ยอมรับกันจนถือได้ว่าเป็นนิติประเพณี ผู้พิพากษาผู้ใดไม่ปฏิบัติตามแม้โดยกฎหมายจะมีอำนาจทำได้ ก็จะเป็นที่ครหาว่าไม่วางตัวเป็นกลาง ประมวลจริยธรรมตุลาการ ข้อ 9 มีว่า “ผู้พิพากษาพึงระลึกว่าการนำพยานหลักฐานเข้าสืบและการซักถามพยานควรเป็นหน้าที่ของคู่ความและทนายความแต่ละฝ่ายที่จะกระทำ ผู้พิพากษาพึงเรียกพยานหลักฐาน หรือซักถามพยานด้วยตนเองก็ต่อเมื่อจำเป็น เพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม หรือมีกฎหมายบัญญัติไว้ให้ศาลเป็นผู้กระทำเอง”

การนำหลัก Common Law มาใช้ในประเทศไทยที่เป็นระบบ Civil Law มีได้มีแต่เฉพาะเรื่องพยานหลักฐานเท่านั้น ยังมีหลักการอื่นที่สำคัญ เช่น หลักที่ว่าคำพิพากษาศาลฎีกาเป็นบรรทัดฐานที่ศาลล่างพึงปฏิบัติตามเช่นเดียวกับ Case Law ในระบบ Common การเปลี่ยนแปลงบรรทัดฐานของคำพิพากษาศาลฎีกาจะต้องกระทำโดยประธานศาลฎีกานำเข้าที่ประชุมใหญ่ของศาลฎีกาเพื่อพิจารณา และเมื่อได้ข้อยุติเป็นประการใดแล้ว ผู้พิพากษาในศาลฎีกาจะยึดถือเป็นเหตุผลในการทำคำพิพากษา ในการเรียนการสอนกฎหมาย แนวบรรทัดฐานคำพิพากษาศาลฎีกาเป็นเรื่องสำคัญที่ต้องศึกษาเพราะเป็นปัญหาที่มักนำไปเป็นข้อสอบกฎหมายในการประกอบวิชาชีพทางกฎหมายไม่ว่าทนายความ นิติกร อัยการ หรือศาล แสดงให้เห็นว่าระบบการพิจารณาคดีและสืบพยานของไทยมีหลักคิดจากระบบกล่าวหาของ Common Law กล่าวได้ว่าระบบการพิจารณาคดีและสืบพยานของไทยได้นำหลักจากระบบกล่าวหาและระบบไต่สวนมาใช้ผสมกัน บัญญัติตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งและประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญายังคงมีหลักการของ Common Law ปะปนอยู่ด้วยหลายมาตรา อีกทั้งการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีในศาล โดยเฉพาะอย่างยิ่งบทบาทของผู้พิพากษา และการสืบพยานหลักฐานยังยึดหลักของระบบกล่าวหาอยู่ด้วย จึงน่าจะกล่าวได้ว่าระบบของเราเป็นระบบผสมระหว่างระบบกล่าวหาและระบบไต่สวน และได้มีกฎหมายหลายฉบับที่บัญญัติให้ศาลใช้ระบบไต่สวนทั้งในคดีแพ่งและคดีอาญา เช่น คดีผู้บริโภค คดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง เป็นต้น

หลังจากศึกษาเนื้อหาสาระเรื่องที่ 12.1.1 แล้ว โปรดปฏิบัติกิจกรรม 12.1.1
ในแนวการศึกษาหน่วยที่ 12 ตอนที่ 12.1 เรื่องที่ 12.1.1

เรื่องที่ 12.1.2 หลักการพิจารณาพิพากษาคดีตามพยานหลักฐาน

ข้อเท็จจริงต่าง ๆ มีช่องทางเข้าสู่สำนวนได้ 5 ช่องทาง ได้แก่ โดยการนำสืบพยานหลักฐาน โดยข้อสันนิษฐานตามกฎหมาย โดยศาลรับรู้เอง โดยศาลตรวจเห็นเองและโดยคู่ความรับข้อเท็จจริงกัน ในกรณีของการนำสืบพยานหลักฐานนั้นต้องมีการกำหนดหน้าที่ที่น่าสืบเสียก่อน โดยให้คู่ความที่มีภาระการพิสูจน์ในข้อเท็จจริงใดต้องมีหน้าที่ที่น่าสืบก่อนในประเด็นนั้น ซึ่งบางกรณีอาจจะต้องนำหลักข้อสันนิษฐานตามกฎหมายอื่น ๆ เช่น ในกฎหมายสารบัญญัติมาพิจารณาประกอบด้วย เช่น ตาม ป.พ.พ. มาตรา 1358 ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้เป็นเจ้าของรวมมีสิทธิจัดการทรัพย์สินรวมกัน เมื่อกำหนดหน้าที่ที่น่าสืบแล้ว จึงจะมีการนำพยานหลักฐานเข้าสืบ ซึ่งพยานเหล่านั้นต้องมีความเกี่ยวข้อง (Relevance Evidence) กับประเด็นแห่งคดีและมีความน่าเชื่อถือที่จะเป็นพยานหลักฐานได้ ในกรณีที่เป็นพยานบุคคล ต้องมีคุณสมบัติทั่วไปที่ต้องเข้าใจ ตอบคำถาม หรือสื่อสาร (communicate) และเรียบเรียงลำดับความคิด ความเข้าใจ รับรู้ (narration) นอกจากนี้พยานต้องมีคุณสมบัติเฉพาะคดีอีกด้วย เช่น พยานมีโอกาสรับรู้จดจำเหตุการณ์ได้ (perception and memory) จริงหรือไม่ เพราะบางครั้งพยานเบิกความไปตามความจริงที่พยานเห็น แต่พยานอาจจะสายตาไม่ดี สิ่งที่พยานเห็นและเบิกความเป็นไปโดยสุจริตของพยาน แต่โดยสภาพแวดล้อมกรณีแล้วไม่น่าเชื่อว่าสิ่งที่พยานพบเห็นนั้นอาจคลาดเคลื่อนจากความเป็นจริงได้ ดังนั้นคุณค่าของพยาน (Probative Value of Evidence) และความน่าเชื่อถือของพยาน (Credibility of Witness) ในกรณีที่เป็นพยานเอกสาร ต้องนำพยานหลักฐานที่มีความถูกต้องแท้จริงมีคุณสมบัติเป็นต้นฉบับหรือเทียบเท่า (authentication) ในกรณีที่เป็นพยานวัตถุก็ต้องนำสืบพิสูจน์ว่าการได้มาและเก็บรักษาพยานวัตถุนั้นมีขั้นตอนการเก็บ การรักษา การตรวจพิสูจน์ที่ถูกต้องเหมาะสมหรือไม่ตามหลัก Chain of Custody เพื่อมิให้มีการแทรกแซงยุ่งเกี่ยวกับพยานวัตถุเหล่านั้นจนทำให้คุณภาพพยานด้อยลงไป ดังนั้นการประเมินคุณค่าของพยานในเบื้องต้นจึงเป็นสาระสำคัญที่ต้องจำเป็นพิจารณาก่อนนำพยานหลักฐานนั้นไปใช้

การที่ศาลจะพิจารณาพิพากษาคดีตามพยานหลักฐานนั้นจะต้องมีการนำเสนอ (adduce) เข้าสู่สำนวนคดีของศาลตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ ศาลจะนำข้อเท็จจริงนอกสำนวนความมาเป็นเหตุผลในการเขียนคำพิพากษาได้ก็ต่อเมื่อข้อเท็จจริงนั้นเป็นสิ่งที่ศาลรู้ได้เอง (Judicial notice) เช่น ข้อเท็จจริงที่ว่าคืนไหนเป็นคืนข้างแรม คืนไหนเป็นคืนข้างขึ้น ทั้งนี้เพื่อจะได้วินิจฉัยว่าขณะเกิดเหตุเวลากลางคืน แม้ไม่มีแสงไฟฟาส่องสว่าง พยานก็มีโอกาสเห็นคนร้ายได้โดยอาศัยแสงจันทร์ เป็นต้น พยานหลักฐานที่จะนำเสนอต่อศาลไม่ว่าจะเป็นคดีแพ่งหรือคดีอาญา หรือเป็นพยานบุคคล พยานเอกสาร หรือพยานวัตถุจะต้องเป็น

1) พยานที่ชี้ให้เห็นข้อเท็จจริงที่เป็นประเด็นแห่งคดีโดยตรง (Fact in issue) เช่น ประจักษ์พยานที่เห็นคนร้าย วัตถุที่ค้นที่ถ่ายจากกล้องวงจรปิดที่แสดงให้เห็นคนร้ายขณะกระทำความผิด

2) พยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับข้อเท็จจริง (Relevance fact) ที่จะนำไปสู่ข้อสรุปในประเด็นแห่งคดีโดยอาศัยหลักตรรกวิทยาโดยการอนุมาน (Inference) เช่น พยานแวดล้อมต่าง ๆ ที่เปรียบได้กับเส้นด้ายที่เส้นเดียวไม่อาจมีน้ำหนักของหนักได้ แต่เส้นด้ายที่มีดรวมกันมาก ๆ สามารถยกได้ พยานที่เกี่ยวข้องกับข้อเท็จจริงนี้ก็เช่นกัน ลำพังแต่ตัวมันเองไม่มีน้ำหนักรับฟังได้ แต่เมื่อพยานแวดล้อมหลาย ๆ ประการรวมกันทำให้น้ำหนักรับฟังได้

3) พยานหลักฐานที่เป็นพยานประกอบข้อเท็จจริงที่เป็นประเด็นในคดี (Collateral fact) เป็นพยานหลักฐานที่ประกอบกับพยานในสองประการแรก และมีผลต่อความน่าเชื่อถือของพยาน เช่น พยานเป็น คนวิกลจริต พยานสายตาไม่ดี

1. การชั่งน้ำหนักพยานหลักฐาน

การชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานในคดีแพ่ง กับการชั่งน้ำหนักในคดีอาญามี ข้อแตกต่างกัน กล่าวคือ ในคดีอาญา ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 227 บัญญัติว่า “ให้ศาลใช้ดุลพินิจวินิจฉัย ชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานทั้งปวง อย่าพิพากษาลงโทษจนกว่าจะแน่ใจว่ามีการกระทำความผิดจริงและจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดนั้น เมื่อมีเหตุสงสัยตามสมควรว่าจำเลยได้กระทำความผิดหรือไม่ ให้ยกประโยชน์แห่งความสงสัยนั้น ให้จำเลย” ส่วนในคดีแพ่ง ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมิได้บัญญัติไว้

1.1 การชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานในคดีอาญา ศาลจะพิจารณาพยานหลักฐานของโจทก์ก่อนว่ามี น้ำหนักรับฟังลงโทษจำเลยได้หรือไม่ หากพยานหลักฐานของโจทก์ไม่มีน้ำหนักรับฟังลงโทษจำเลยเสียแล้ว ศาลย่อมยกฟ้องโดยไม่จำเป็นต้องพิจารณาพยานจำเลย แต่ถ้าพยานหลักฐานของโจทก์มีน้ำหนักรับฟังได้ในเบื้องต้น ศาลจะพิจารณาพยานหลักฐานของฝ่ายจำเลยต่อไปว่ามีน้ำหนักรับฟังหักล้างพยานของโจทก์ได้หรือไม่ หากรับฟังหักล้างได้ ศาลจะยกฟ้อง แต่ถ้าไม่มีน้ำหนักหักล้างพยานโจทก์ ศาลจะพิพากษาลงโทษจำเลย ในการนำสืบพยานของฝ่ายโจทก์นั้น โจทก์จึงต้องนำสืบพยานหลักฐานให้มีน้ำหนักมั่นคง ชัดแจ้งและ น่าเชื่อถือ (clear and convincing) และปราศจากข้อสงสัยใด ๆ (proof beyond reasonable doubts) เสียก่อน

1.2 การชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานในคดีแพ่ง เนื่องจากคดีแพ่งเป็นคดีที่เป็นข้อเรียกร้องในทางแพ่ง คู่ความแต่ละฝ่ายต้องปกป้องประโยชน์ของตนเอง ระบบการสืบพยานในคดีแพ่งเป็นการพิจารณาในระบบ คู่กรณี (Adversary system) ดังนั้นในการชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานนั้น ศาลจะพิจารณาว่าพยานของ ฝ่ายใดมีน้ำหนักมากกว่ากัน (preponderance) ฝ่ายที่มีน้ำหนักมากกว่าจะเป็นฝ่ายชนะคดี

ข้อสังเกต ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 46 บัญญัติว่า “ในการพิพากษาคดี ส่วนแพ่ง ศาลจำต้องวินิจฉัยข้อเท็จจริงตามที่ปรากฏในคดีอาญา” บทบัญญัติดังกล่าวทำให้ในคดีแพ่ง เกี่ยวเนื่องกับคดีอาญานั้น การชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานของศาลในคดีส่วนแพ่งใช้หลักทั่วไปไม่ได้มากนัก เพราะต้องผูกพันข้อเท็จจริงตามคดีอาญา คงมีมาตรา 42 บัญญัติไว้เป็นบทเสริมว่า ในการพิจารณาคดีแพ่ง ถ้าพยานหลักฐานที่นำสืบแล้วในคดีอาญายังไม่เพียงพอ ศาลจะเรียกพยานหลักฐานมาสืบเพิ่มเติมอีกก็ได้

นอกจากนี้ยังมีข้อยกเว้นของการพิจารณาคดีแบบกลุ่มตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 222/7 (2) ด้วยว่า ในการฟ้องคดีแบบกลุ่มที่เป็นคดีแพ่งเกี่ยวเนื่องกับคดีอาญา ในกรณีที่คำพิพากษาคดีส่วนอาญาวินิจฉัยว่าจำเลยไม่ได้กระทำความผิด ศาลที่พิจารณาคดีแบบกลุ่มไม่จำเป็นต้องถือข้อเท็จจริงตามที่ปรากฏในคำพิพากษาคดีส่วนอาญา

2. การรับฟังพยานหลักฐาน

พยานหลักฐานที่ต้องห้ามมิให้รับฟัง คือพยานหลักฐานที่ถูกตัดออกจากการพิจารณารับรู้ของลูกขุน ด้วยเหตุผลที่ว่าลักษณะและคุณค่าของพยานหลักฐานไม่มีคุณภาพ ซึ่งมีที่มาจาก Bill of Rights อันเป็นการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของปัจเจกชน (The automatic exclusionary rule familiar to American Bill of Rights jurisprudence) และหลัก Due Process of Law ตามรัฐธรรมนูญฉบับแก้ไขครั้งที่ 4 ของสหรัฐอเมริกา (Fourth Amendment ค.ศ.1971) ที่บัญญัติว่า “สิทธิของประชาชนที่จะมีความปลอดภัยในร่างกาย เคหสถาน เอกสารและทรัพย์สินจากการถูกตรวจค้นหรือยึดโดยไม่มีสาเหตุอันควร จะละเมิดไม่ได้และจะออกหมายเพื่อกระทำการดังกล่าวใด ๆ ไม่ได้ เว้นแต่จะมีเหตุอันควรเชื่อถึงซึ่งได้รับการยืนยันด้วยคำสาบานหรือคำปฏิญาณและโดยเฉพาะต้องระบุสถานที่ที่จะค้นหรือบุคคลที่จะจับกุมหรือสิ่งที่จะยึดไว้ในหมายนั้น” ซึ่งเป็นการคุ้มครองการตรวจค้น และการยึดของเจ้าหน้าที่ของรัฐตามกฎหมาย หรือเป็นบทบัญญัติว่าจะไม่มีบุคคลใดถูกลิดรอน ซึ่ง ชีวิต เสรีภาพ หรือทรัพย์สิน โดยปราศจากกระบวนการอันควรแห่งกฎหมาย (Due Process of Law) เช่นเดียวกับประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 226 แต่ก็มีข้อยกเว้นตามมาตรา 226/1 ที่บัญญัติว่า “ในกรณีที่ความปรากฏแก่ศาลว่า พยานหลักฐานใดเป็นพยานหลักฐานที่เกิดขึ้นโดยชอบแต่ได้มาเนื่องจากการกระทำโดยมิชอบ หรือเป็นพยานหลักฐานที่ได้มาโดยอาศัยข้อมูลที่เกิดขึ้นหรือได้มาโดยมิชอบ ห้ามมิให้ศาลรับฟังพยานหลักฐานนั้น เว้นแต่การรับฟังพยานหลักฐานนั้นจะเป็นประโยชน์ต่อการอำนวยความสะดวกมากกว่าผลเสียอันเกิดจากผลกระทบต่อมาตรฐานของระบบงานยุติธรรมทางอาญาหรือสิทธิเสรีภาพพื้นฐานของประชาชน

ในการใช้ดุลพินิจรับฟังพยานหลักฐานตามวรรคหนึ่ง ให้ศาลพิจารณาถึงพฤติการณ์ทั้งปวงแห่งคดี โดยต้องคำนึงถึงปัจจัยต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ด้วย

- (1) คุณค่าในเชิงพิสูจน์ ความสำคัญ และความน่าเชื่อถือของพยานหลักฐานนั้น
- (2) พฤติการณ์และความร้ายแรงของความผิดในคดี
- (3) ลักษณะและความเสียหายที่เกิดจากการกระทำโดยมิชอบ
- (4) ผู้ที่กระทำการโดยมิชอบอันเป็นเหตุให้ได้พยานหลักฐานมานั้นได้รับการลงโทษหรือไม่

เพียงใด

มาตรา 226/1 มีข้อความทำนองเดียวกันกับ Federal Rule of Evidence Art, 403 บทบัญญัติมาตรานี้ได้นำเอาบรรทัดฐานคำพิพากษาศาลฎีกามาบัญญัติไว้ให้เป็นลายลักษณ์อักษร โดยมาตรานี้ให้เป็นข้อยกเว้นบทตัดพยานหลักฐานที่มิชอบ และให้เป็นดุลพินิจศาลในการรับฟังพยานหลักฐานเกิดขึ้นโดยชอบแต่ได้มาเนื่องจากการกระทำโดยมิชอบ หรือเป็นพยานหลักฐานที่ได้มาโดยอาศัยข้อมูลที่เกิดขึ้นหรือได้มา

โดยมิชอบ โดยมีกรอบการใช้ดุลพินิจตาม (1) ถึง (4) เพื่อให้ความเป็นธรรมแก่จำเลย เพื่อเป็นการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนมิให้เจ้าพนักงานกระทำการมิชอบอันเป็นการละเมิดสิทธิเสรีภาพดังกล่าว ในขณะเดียวกันต้องพิจารณาซึ่งน้ำหนักผลดีผลเสีย เปรียบเทียบระหว่างสิทธิเสรีภาพของจำเลยกับประโยชน์สาธารณะว่าควรจะรับฟังหรือตัดพยานดังกล่าว จึงเป็นเรื่องที่ศาลต้องพิจารณาเป็นรายคดีไป

มาตรา 135 ที่บัญญัติสำหรับการทำหน้าที่ของพนักงานสอบสวนว่า “ในการถามคำให้การผู้ต้องหา ห้ามมิให้พนักงานสอบสวนทำหรือจัดให้ทำการใด ๆ ซึ่งเป็นการให้คำมั่นสัญญา ชูเชิญ หลอกลวง ทรมาน ใช้กำลังบังคับ หรือกระทำโดยมิชอบประการใด ๆ เพื่อจูงใจให้เขาให้การอย่างใด ๆ ในเรื่องที่ต้องหาขึ้น”

หลักดอกผลของต้นไม้มีพิษ “Fruit of Poisonous Tree” เป็นหลักการตัดพยานที่เกิดจากการบังคับชูเชิญหรือได้มาโดยมิชอบหรือได้มาโดยละเมิดสิทธิเสรีภาพของประชาชนจะต้องถูกตัดออกจากการพิจารณา และในคดี Wong vs. U.S. ศาลเห็นว่าหลักผลไม่มีพิษคือหลักตาม The Forth Amendment

หลังจากศึกษาเนื้อหาสาระเรื่องที่ 12.1.2 แล้ว โปรดปฏิบัติกิจกรรม 12.1.2

ในแนวการศึกษาหน่วยที่ 12 ตอนที่ 12.1 เรื่องที่ 12.1.2

ตอนที่ 12.2

หลักการรับฟังพยานหลักฐานในคดีอาญา

โปรดอ่านแผนการสอนประจำตอนที่ 12.2 แล้วจึงศึกษาเนื้อหาสาระ พร้อมปฏิบัติกิจกรรมในแต่ละเรื่อง

หัวเรื่อง

- เรื่องที่ 12.2.1 หลักการตัดพยานหลักฐานที่ได้มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย
- เรื่องที่ 12.2.2 การรับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบตามกฎหมายไทย
- เรื่องที่ 12.2.3 การรับฟังคำให้การของผู้ต้องหาที่ให้การต่อเจ้าหน้าที่และศาล

แนวคิด

1. หลักการตัดพยาน หมายถึง พยานหลักฐานอะไรที่เจ้าหน้าที่ของรัฐได้มาโดยการตรวจค้น และการยึดที่มิชอบ ไม่อาจใช้ยืนยันผู้ถูกค้น หรือถูกยึดนั้นในคดีอาญาได้ หลักกฎหมายนี้พัฒนาโดยฝ่ายตุลาการซึ่งได้พัฒนาโดยอาศัยบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญฉบับแก้ไขครั้งที่สี่ของสหรัฐอเมริกา
2. ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 226 ซึ่งเป็นมาตราที่วางหลักทั่วไปของการรับฟังพยานหลักฐานในคดีอาญาว่า พยานวัตถุ หรือพยานเอกสาร หรือพยานบุคคลใด ๆ ก็ตาม ซึ่งน่าจะพิสูจน์ได้ว่าจำเลยมีผิดหรือบริสุทธิ์ ให้อ้างเป็นพยานหลักฐานได้อันเป็นบทบัญญัติที่เปิดกว้างในเรื่องการรับฟังพยานหลักฐาน แต่มีข้อจำกัดว่า พยานหลักฐานนั้นต้องมีได้เกิดขึ้นจากกระบวนการอันมิชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งกระบวนการดังกล่าวมักจะเป็นกรณีการดำเนินคดีโดยภาครัฐ ซึ่งจะต้องมีการสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานก่อนส่งฟ้องคดี

วัตถุประสงค์

เมื่อศึกษาตอนที่ 12.2 จบแล้วนักศึกษาสามารถ

1. อธิบายและวิเคราะห์หลักการตัดพยานหลักฐานที่ได้มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายได้
2. อธิบายและวิเคราะห์การรับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบตามกฎหมายไทยได้
3. อธิบายและวิเคราะห์การรับฟังคำให้การของผู้ต้องหาที่ให้การต่อเจ้าหน้าที่และศาลได้

เรื่องที่ 12.2.1 หลักการตัดพยานหลักฐานที่ได้มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย

คำว่า “หลักการตัดพยาน” นี้แปลมาจากคำภาษาอังกฤษว่า “Exclusionary Rule” ความหมายโดยย่อของคำนี้ก็คือ พยานหลักฐานใดที่เจ้าหน้าที่ของรัฐได้มาโดยการตรวจค้นและการยึดที่มีชอบ ไม่อาจใช้ยื่นผู้ถูกค้น หรือถูกยึดนั้นในคดีอาญาได้ หลักการไม่รับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบ มีที่มาจากหลักการพิจารณาคดีที่เป็นธรรม (Due Process) ที่ได้ยอมรับและถือปฏิบัติในสังคมนิติรัฐ อย่างไรก็ตาม การนำหลักการดังกล่าวมาใช้ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจที่คำนึงถึงความสมดุล (balancing test) ระหว่างคุณค่าของทฤษฎีป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม (Crime Control) กับคุณค่าของทฤษฎีการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน (Due Process) ทำให้หลักการไม่รับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบนี้มีข้อยกเว้นหากเป็นกรณีที่เกิดละเมิดสิทธิเสรีภาพดังกล่าวมีผลเสียน้อยเมื่อเปรียบเทียบกับความมั่นคงของรัฐหรือความสงบเรียบร้อยของสังคมส่วนรวมดัง เช่น ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 226/1 บัญญัติว่า “ในกรณีที่ความปรากฏแก่ศาลว่า พยานหลักฐานใดเป็นพยานหลักฐาน ที่เกิดขึ้นโดยชอบ แต่ได้มาเนื่องจากการกระทำโดยมิชอบ หรือเป็นพยานหลักฐานที่ได้มาโดยอาศัยข้อมูลที่เกิดขึ้นหรือได้มาโดยมิชอบ ห้ามมิให้ศาลรับฟังพยานหลักฐานนั้น เว้นแต่การรับฟังพยานหลักฐานนั้นจะเป็นประโยชน์ต่อการอำนวยความยุติธรรมมากกว่าผลเสีย อันเกิดจากผลกระทบต่อมาตราฐานของระบบงานยุติธรรมทางอาญา หรือสิทธิเสรีภาพพื้นฐานของประชาชน” บทยกเว้นนี้จึงเป็นหน้าที่และอำนาจศาลที่จะต้องใช้ดุลพินิจเป็นรายคดีภายใต้กรอบหลักเกณฑ์ความสมดุลดังกล่าว ในคดี “Weeks v U.S. (1914)” พยานหลักฐานที่ได้มาโดยฝ่าฝืน Fourth Amendment รับฟังไม่ได้ ในคดี Silverthorne Lumber Co. v. U.S.(1920) วางหลัก Fruit of the poisonous tree เพื่อเป็นหลักประกันสิทธิเสรีภาพของประชาชน

1. หลักดอกผลของต้นไม้มีพิษ

ตามหลักการตัดพยานพยานหลักฐานที่ได้จากการตรวจค้น โดยไม่มีเหตุผลอันควร หรือที่ได้จากการสอบสวนที่เป็นการบังคับขู่เข็ญหรือการกระทำของเจ้าพนักงานรัฐที่จะละเมิดต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชน ต้องถูกตัดออกจากกระบวนการพิจารณา ซึ่งเป็นการยืนยันหลักการว่ากฎหมายพยานหลักฐานเป็นบทบัญญัติที่สามารถให้ความคุ้มครองปกป้องสิทธิเสรีภาพของประชาชน โดยฝ่ายตุลาการในสหรัฐอเมริกา การปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ตำรวจต้องบริสุทธิ์ และเป็นไปตามกฎหมาย ศาลฎีกาสหรัฐอเมริกาให้เหตุผลว่าวัตถุประสงค์ของ The Exclusionary Rule คือเป็น การยับยั้งเจ้าพนักงานของรัฐไม่ให้แสวงหาพยานหลักฐานโดยวิธีการอันมิชอบด้วยกฎหมายหรือล่วงละเมิดสิทธิของประชาชน และเพื่อมิให้ศักดิ์ศรีของศาลต้องเสื่อมเสียไปหากต้องยอมรับการกระทำที่มิชอบนั้น นอกจากนี้ก็เพื่อเป็นการปกป้องสังคมที่จะไม่ถูกกระทำการที่มิชอบนั้น

อีกต่อไปในอนาคต แต่เพื่อให้สังคมหวั่นเกรงว่าผู้กระทำความผิดจะไม่ถูกลงโทษ จึงมีข้อยกเว้นที่ศาลใช้ดุลพินิจตามหลักความสมดุลดังกล่าวข้างต้น นอกจากนี้หากตัดพยานหลักฐานที่มีขอบดังกล่าวออกแล้ว พยานหลักฐานอื่นที่เหลือ หากได้มาโดยชอบก็ย่อมนำมารับฟังลงโทษจำเลยได้

ศาลอังกฤษในคดี Jeffrey v Black (1978) จำเลยถูกจับเพราะขโมยแซนวิช เมื่อค้นตัวจำเลย ตำรวจพบกัญชาจึงไปค้นบ้านจำเลยโดยไม่มีหมายค้น พบกัญชาที่บ้านเป็นจำนวนมาก เป็นพยานหลักฐานที่irregularly obtained ศาลยกฟ้องด้วยเหตุผลว่า “it had been obtained as a result of an illegal search” ศาลจะยอมรับฟังพยานหลักฐานนั้นหรือไม่ขึ้นอยู่กับว่าเป็นพยานที่ได้รับมาในฐานะที่เป็นผลผลิตของการละเมิดกฎหมายที่ unfairness สำหรับจำเลยหรือไม่

2. เหตุผลในการไม่ยอมรับฟัง

2.1 เหตุผลในแง่ของการยับยั้งมิให้เจ้าพนักงานกระทำการเช่นนั้นอีก (deterrent)

การที่เจ้าพนักงานของรัฐแสวงหาพยานหลักฐานมาด้วยวิธีการที่มีขอบ หากศาลยอมรับฟังพยานหลักฐานนั้น เท่ากับศาลส่งเสริมสนับสนุนเจ้าพนักงานให้ใช้วิธีการนอกกฎหมาย ผลกระทบจะเกิดต่อสังคม การไม่รับฟังถือเป็นการยับยั้ง (Deterrent) และเป็นการจัดแรงจูงใจเจ้าพนักงานที่คิดจะเข้าไปเกี่ยวข้องกับ การกระทำที่ไม่ชอบอย่างมีประสิทธิภาพ ไม่ให้เจ้าพนักงานกระทำการที่มีขอบนั้นอีกพยานหลักฐานที่นำมา พิสูจน์จะมีคุณค่า แต่เมื่อเกิดขึ้นหรือได้มาโดยวิธีการที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายของเจ้าพนักงาน ศาลย่อมปฏิเสธ ไม่รับฟังพยานหลักฐานเช่นนั้น เพราะศาลต้องยับยั้งมิให้เกิดกระทำนั้นขึ้นอีก แม้จะเสียประโยชน์ในการปราบปราม แต่เป็นประโยชน์ต่อความบริสุทธิ์ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา นักกฎหมายเปรียบเทียบ (Craig M. Bradley, an expert in comparative criminal law at Indiana University) เห็นว่าเหตุผล ที่กฎหมายสหรัฐอเมริกาเรื่องการตัดพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบเป็นเช่นนี้ก็เพราะสภาพประเทศมี ลักษณะแตกต่างจากประเทศอื่น สหรัฐอเมริกามีที่ทำการตำรวจใหญ่ระดับกรมมากเป็นพัน ๆ แห่ง ทำให้ต้องมีมาตรการที่เข้มงวดต่อเจ้าพนักงาน เพื่อป้องกันไม่ให้มีการกระทำที่ละเมิดสิทธิเสรีภาพของประชาชน Chief Justice John G. Roberts Jr. และ Justice Scalia ผู้พิพากษาศาลฎีกาสหรัฐอเมริกามีข้อสังเกตว่า ใน คำพิพากษาเกี่ยวกับประเด็นนี้ ไม่มีผู้พิพากษาท่านใดเลยที่อ้างเหตุผลตามกฎหมายต่างประเทศ หลักตัด พยานนี้จึงเป็นเอกลักษณ์ของศาลในสหรัฐอเมริกา และไม่เป็นที่ยอมรับในประเทศ Common Law อื่น

คดี Silverthorne lumber co. v U.S. จำเลยถูกจับกุมในข้อหาความผิดเกี่ยวกับป่าไม้ ตำรวจ เข้าไปตรวจค้นบ้านและจับกุมจำเลยโดยไม่มีหมาย จากการตรวจค้น พบไม้ของกลาง ศาลวินิจฉัยว่า พยาน หลักฐานที่ได้จากการค้นนั้น “shall not be used at all”

2.2 เหตุผลในแง่ของความบริสุทธิ์ยุติธรรมของศาล (Judicial Integrity)

ในคดีTerry v Ohio ศาลให้เหตุผลว่า ศาลต้องไม่มีส่วน รับฟังพยานที่ได้มาโดยวิธีการอันมิชอบ เพราะมิฉะนั้นแล้วก็จะเท่ากับว่าศาลสนับสนุนการการกระทำที่มีขอบนั้น และย่อมมีการการกระทำเช่นนั้นต่อไปเรื่อย ๆ จนเกียรติยศศักดิ์ศรีของศาล(Judicial Integrity)เสื่อมถอยจนไม่น่าเชื่อถือ

2.3 เหตุผลในแง่ป้องกันความมื่อคติในการพิจารณาคดี

เหตุผลที่ไม่ให้รับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบก็เพราะเป็นสิทธิของจำเลยผู้ถูกเจ้าพนักงานกระทำการโดยมิชอบ จะขอให้ศาลไม่รับฟังพยานนั้น ๆ เพราะพยานหลักฐานนั้นอาจทำให้เกิดอคติต่อลูกขุน ทำให้การพิจารณาพยานหลักฐานที่ยังคงเหลือหลังการถูกตัดพยานออกไปขาดการชั่งน้ำหนักอย่างละเอียดรอบคอบ

หลังจากศึกษาเนื้อหาสาระเรื่องที่ 12.2.1 แล้ว โปรดปฏิบัติกิจกรรม 12.2.1
ในแนวการศึกษาหน่วยที่ 12 ตอนที่ 12.2 เรื่องที่ 12.2.1

เรื่องที่ 12.2.2 การรับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบ ตามกฎหมายไทย

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 226 บัญญัติว่า “พยานวัตถุ พยานเอกสาร หรือพยานบุคคลซึ่งน่าจะพิสูจน์ได้ว่าจำเลยมีผิดหรือบริสุทธิ์ ให้อ้างเป็นพยานหลักฐานได้ แต่ต้องเป็นพยานชนิดที่มีได้เกิดขึ้นจากการจงใจ มีคำมั่นสัญญา ชูเชิญ หลอกลวงหรือโดยมิชอบประการอื่น และให้สืบตามบทบัญญัติแห่ง ประมวลกฎหมายนี้หรือกฎหมายอื่นอันว่าด้วยการสืบพยาน” หลักการรับฟังพยานหลักฐานของ Common Law ที่สำคัญคือ พยานหลักฐานใดที่เกี่ยวข้องกับคดีสามารถรับฟังได้ เว้นแต่มีกฎหมายยกเว้นไว้ไม่ให้รับฟัง (All relevant evidence is admissible subject to the exceptions) พยานที่เกี่ยวข้องกับคดี (Relevant) และรับฟังได้ (admissible) ไม่ควรถูกตัดออกไป (be excluded) เพียงเหตุผลเพราะว่าการได้มาซึ่งพยานดังกล่าวไม่ชอบเท่านั้น การตัดพยานดังกล่าวจะก่อให้เกิดความไม่ยุติธรรม (injustice) และยังเป็น การปล่อยคนที่กระทำผิดไปโดยไม่ต้องรับโทษ ความเห็นนี้เห็นว่าพยานหลักฐานใดก็ตามที่จะนำมาซึ่งความยุติธรรมแล้ว สามารถรับฟังได้ (all evidence which is necessary to enable justice to be done should be admitted)

มาตรา 226 นี้ วางหลักว่าพยานหลักฐานใดก็ตามที่เป็นพยานหลักฐานซึ่งน่าจะพิสูจน์ได้ว่าจำเลยมีความผิดหรือบริสุทธิ์ย่อมนำสืบในกระบวนการพิจารณาคดีได้ แต่ต้องขึ้นอยู่กับบทตัดพยานซึ่งไม่ว่าจะเป็นพยานวัตถุ พยานเอกสาร หรือพยานบุคคลที่เกิดขึ้นโดยชอบแต่ได้มาเนื่องจากการกระทำโดยมิชอบ หรือเป็นพยานหลักฐานที่ได้มาโดยอาศัยข้อมูลที่เกิดขึ้นหรือได้มาโดยมิชอบจะรับฟังได้หรือไม่ ต้องพิจารณาตามมาตรา 226/1 ซึ่งบัญญัติว่า

“ในกรณีที่ความปรากฏแก่ศาลว่า พยานหลักฐานใดเป็นพยานหลักฐานที่เกิดขึ้นโดยชอบแต่ได้มาเนื่องจากการกระทำโดยมิชอบ หรือเป็นพยานหลักฐานที่ได้มาโดยอาศัยข้อมูลที่เกิดขึ้นหรือได้มาโดยมิชอบ ห้ามมิให้ศาลรับฟังพยานหลักฐานนั้น เว้นแต่การรับฟังพยานหลักฐานนั้นจะเป็นประโยชน์ต่อการอำนวยความสะดวกยุติธรรมมากกว่าผลเสียอันเกิดจากผลกระทบต่อมาตรฐานของระบบงานยุติธรรมทางอาญาหรือสิทธิเสรีภาพพื้นฐานของประชาชน

ในการใช้ดุลพินิจรับฟังพยานหลักฐานตามวรรคหนึ่ง ให้ศาลพิจารณาถึงพฤติการณ์ทั้งปวงแห่งคดี โดยต้องคำนึงถึงปัจจัยต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ด้วย

- (1) คุณค่าในเชิงพิสูจน์ ความสำคัญ และความน่าเชื่อถือของพยานหลักฐานนั้น
- (2) พฤติการณ์และความร้ายแรงของความผิดในคดี
- (3) ลักษณะและความเสียหายที่เกิดจากการกระทำโดยมิชอบ
- (4) ผู้ที่กระทำการโดยมิชอบอันเป็นเหตุให้ได้พยานหลักฐานมานั้นได้รับการลงโทษหรือไม่

เพียงใด”

มาตรา 226/1 นี้บัญญัติให้ศาลใช้ดุลพินิจเลือกที่จะตัดพยานหรือรับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบโดยมีกรอบหรือแนวทางในการใช้ดุลพินิจตาม (1)ถึง(4) ซึ่งมีลักษณะทำนองเดียวกันกับบรรทัดฐานของศาลอังกฤษที่เห็นว่าปัญหาว่าพยานหลักฐานใดจะเกี่ยวข้องกับคดีและรับฟังได้หรือไม่ เป็นข้อกฎหมาย (as a matter of law) แต่ปัญหาว่าควรจะตัดพยานนั้นหรือไม่ ให้เป็นปัญหาเรื่องดุลพินิจของศาล (as a matter of discretion) โดยหลักแล้วในคดีศาลจะใช้ดุลพินิจตัดพยานเฉพาะกรณีที่ศาลจำเป็นต้องตัดเพื่อรักษา (preserve) และปกป้อง (protect) สิทธิที่สำคัญ (important right) ของผู้ต้องหาและหากศาลรับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบดังกล่าวจะเป็นผลทำให้การพิจารณาคดีเกิดความไม่เป็นธรรมขึ้น (result in an unfair trial) ในคดี R v Delaney ศาลวินิจฉัยว่า “ไม่ใช่หน้าที่ของศาลที่จะวินิจฉัยตัดพยานหลักฐานด้วยเหตุผลเพื่อลงโทษตำรวจที่ละเลยไม่ปฏิบัติหรือระมัดระวังการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย เพราะเป็นเหตุผลคนละเรื่องกันกับเหตุผลที่ศาลจะรับฟังพยานหลักฐานดังกล่าว หากแต่ศาลจะพิจารณาว่าตำรวจกระทำไปโดยเจตนา ไม่เคารพกฎหมายอย่างจริงจังและมีผลต่อการต่อสู้คดีของจำเลยหรือไม่”

ส่วนในประเทศสหรัฐอเมริกา มี Federal Rule Of Evidence (FRE) Article 403 บัญญัติว่า “The court may exclude relevant evidence if its probative value is substantially outweighed by a danger of one or more of the following: unfair prejudice, confusing the issues, misleading the jury, undue delay, wasting time, or needlessly presenting cumulative evidence” ซึ่งสรุปความได้ว่า แม้พยานหลักฐานจะเกี่ยวข้องกับประเด็นแห่งคดี แต่ศาลอาจจะไม่รับฟังพยานหลักฐานนั้นก็ได้หากเป็นพยานหลักฐานที่ได้มาโดยผิดกฎหมายหรือวิธีการที่ไม่เป็นธรรม (evidence obtained by illegally or unfairly mean) เป็นพยานที่ฟุ่มเฟือย เป็นพยานที่ทำให้ลูกขุนมีอคติ เป็นพยานที่ทำให้เสียเวลาในการนำสืบหรือเป็นพยานหลักฐานที่ไม่เป็นประโยชน์แก่คดี

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 10338/2557 ในคดีอาญาเดิม พนักงานอัยการโจทก์ไม่สามารถติดตามตัว จ. ผู้เสียหาย ซึ่งเป็นประจักษ์พยานมาเบิกความเป็นพยานต่อศาลได้ จึงจำเป็นต้องส่งบันทึกคำให้การชั้นสอบสวนของ จ. บันทึกการชี้ตัวผู้ต้องหาทั้งสองและบันทึกการชี้ภาพถ่ายผู้ต้องหาทั้งสองซึ่งจำเลยทำหน้าที่เป็นล่ามแปลภาษาให้ จ. และพิมพ์ลายนิ้วมือในคำแปลไว้ กับจำเป็นต้องส่งบันทึกการสอบปากคำจำเลยในฐานะผู้ทำหน้าที่ล่ามแปลภาษาให้ จ. พัง เป็นพยานหลักฐานต่อศาล และเพื่อให้พยานดังกล่าวมีคุณค่าในการรับฟังจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องนำตัวจำเลยมาเบิกความยืนยัน การที่จำเลยเบิกความอันเป็นเท็จโดยเบิกความกลับคำให้การในชั้นสอบสวนเป็นว่า จำเลยพิมพ์ลายพิมพ์นิ้วหัวแม่มือลงในเอกสารทุกฉบับโดยที่จำเลยมิได้ทำหน้าที่เป็นล่ามแปลและมีได้สาบานตัวว่าจะทำหน้าที่เป็นล่ามแปลต่อพนักงานสอบสวน ทั้งเบิกความด้วยว่าจำเลยมิได้ทำหน้าที่เป็นล่ามในการชี้ตัวและชี้ภาพถ่ายผู้ต้องหาทั้งสองเลย ความเท็จที่จำเลยเบิกความจึงเป็นข้อสำคัญในคดี เพราะหากศาลเชื่อตามคำเบิกความของจำเลย พยานเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการทำหน้าที่ล่ามแปลของจำเลยดังกล่าว ย่อมเป็นพยานหลักฐานชนิดที่เกิดขึ้นโดยมิชอบที่ศาลจะรับฟังเป็นพยานหลักฐานไม่ได้เลย เพราะต้องห้ามมิให้โจทก์อ้างเป็นพยานหลักฐานในการพิสูจน์ความผิดของจำเลยทั้งสองในคดีดังกล่าว ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 226

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 10985/2558 ใบสำคัญจ่ายเป็นของมูลนิธิ แต่อยู่ในความครอบครองดูแลของ ย. ซึ่งเป็นหัวหน้าฝ่ายบัญชีของมูลนิธิ ย. ย่อมมีหน้าที่ปกป้องและรักษาผลประโยชน์ของนายจ้างตน เมื่อเห็นว่าผู้บริหารของมูลนิธิ ทุจริตต่อหน้าที่ยกยอกเงินของมูลนิธิ ก่อความเสียหายแก่มูลนิธิที่ตนทำงานอยู่ เมื่อตนพบเห็นย่อมแจ้งความให้ดำเนินคดีแก่ผู้กระทำความผิดได้ การที่ ย. นำเอกสารดังกล่าวไปมอบให้กรมสอบสวนคดีพิเศษเพื่อเป็นหลักฐานในการดำเนินคดีแก่จำเลย ย. ย่อมไม่มีความผิดใด ๆ ในทางอาญา เพราะเป็นการมอบหลักฐานที่สำคัญในทางคดีให้แก่เจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่ตามกฎหมาย การที่จะให้เจ้าพนักงานเรียกเอกสารหลักฐานแห่งการกระทำความผิดตามปกตินั้น ย่อมยากที่จะได้รับความร่วมมือจากผู้กระทำความผิด ซึ่งเป็นผู้บริหารในหน่วยงานดังกล่าว เอกสารนั้นอาจถูกทำลายหรือสูญหายหรือหาไม่พบได้ จึงเป็นอุปสรรคในการดำเนินคดีอาญาแก่ผู้กระทำความผิด การที่กรมสอบสวนคดีพิเศษได้เอกสารดังกล่าวมาเป็นพยานหลักฐานสำคัญของคดี จึงเป็นการได้มาโดยชอบ ไม่ต้องด้วยประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 226/1

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2281/2555 การแอบบันทึกเทปขณะที่มีการสนทนากันระหว่างโจทก์ร่วมกับพยานและจำเลยที่ 2 โดยที่โจทก์ร่วมและพยานไม่ทราบมาก่อน เป็นการแสวงหาพยานหลักฐานโดยมิชอบ ห้ามมิให้ศาลรับฟังเป็นพยานนั้นตาม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 226 แม้หลักกฎหมายดังกล่าวจะใช้ตัดพยานหลักฐานของเจ้าพนักงานของรัฐเพื่อคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนมิให้เจ้าพนักงานของรัฐใช้วิธีการแสวงหาพยานหลักฐานโดยมิชอบ แต่ประมวลกฎหมายพิจารณาความอาญา มาตรา 226 ไม่ได้บัญญัติห้ามไม่ให้นำไปใช้ในการแสวงหาพยานหลักฐานของบุคคลธรรมดา อย่างไรก็ตามระหว่างพิจารณาคดีได้มี พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 28) พ.ศ. 2551 มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2551 โดยมาตรา 11 บัญญัติให้เพิ่มมาตรา 226/1 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา กำหนดให้ศาลรับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบได้ ถ้าพยานหลักฐาน

นั้นจะเป็นประโยชน์ต่อการอำนวยความสะดวกมากกว่าผลเสียอันเกิดจากผลกระทบต่อมาตรฐานของระบบงานยุติธรรมทางอาญา ศาลจึงนำบันทึกเทปดังกล่าวมารับฟังได้

ข้อสังเกต พยานหลักฐานที่ได้มาโดยวิธีการล่อให้กระทำความผิด (ENTRAPMENT)

การล่อให้กระทำความผิดหมายถึงการแสวงหาพยานหลักฐานในคดีความผิดบางฐานเกี่ยวกับการซื้อขายสิ่งของผิดกฎหมาย เช่น การซื้อขายยาเสพติด สินค้าผิดกฎหมาย หรือซื้อบริการโสเภณี ความผิดลักษณะนี้ยากที่เจ้าพนักงานจะเข้าไปแสวงหาพยานหลักฐานได้ เพราะผู้ซื้อและผู้ขายต่างทำผิดกฎหมาย และมักมีการเตรียมการเพื่อกระทำความผิด เจ้าพนักงานจึงต้องใช้วิธีการฝังตัว (Embedding) และเข้าไปทำการล่อซื้อการกระทำความผิดดังกล่าวเพื่อให้ได้มาซึ่งพยานหลักฐาน การล่อให้กระทำความผิดหรือล่อซื้อจะเป็นการแสวงหาพยานหลักฐานโดยชอบต่อเมื่อผู้กระทำความผิดนั้นได้กระทำความผิดนั้นอยู่ก่อนแล้ว แต่ถ้าผู้กระทำความผิด ไม่ได้เป็นผู้ที่กระทำความผิดนั้นอยู่ก่อน แต่เจ้าพนักงานก่อให้เกิดการกระทำความผิดนั้นขึ้นเองโดยชักจูงใจให้ผู้นั้นกระทำความผิด หากเป็นคดีความผิดอันยอมความได้และผู้เสียหายมีส่วนในกระทำความผิด ศาลถือว่าผู้เสียหายนั้นไม่ใช่ผู้เสียหายโดยนิตินัย ไม่มีอำนาจร้องทุกข์หรือฟ้องร้องคดีได้ แต่ถ้าเป็นคดีความผิดต่อแผ่นดินที่เจ้าพนักงานเป็นผู้กระทำก็ถือว่าเป็นพยานหลักฐานที่เกิดจากการกระทำที่มีชอบของเจ้าพนักงาน ศาลไม่รับฟัง เช่น ตำรวจลงประกาศผ่านสื่อ Social Media ว่าต้องการซื้อภาพถ่ายเปลือยเด็ก ในราคาแพงจนมีผู้ไปแสวงหาภาพนั้นมาขายให้ ทั้งที่แต่เดิมไม่เคยมีภาพหรือมีพฤติการณ์ขายภาพเหล่านั้นมาก่อนเลย

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4085/2545 และ 4301/2543 จำเลยไม่มีพฤติการณ์ละเมิดลิขสิทธิ์ในโปรแกรมคอมพิวเตอร์วินโดว์ 98 ของโจทก์มาก่อน โจทก์ส่งสายลับไปล่อซื้อ จำเลยอ้างว่าไม่มี สายลับของโจทก์ให้ช่วยจัดทำให้ พนักงานขายของจำเลยให้บริการลูกค้าโดยรับปากว่าจะจัดการโหลดโปรแกรมที่ละเมิดลิขสิทธิ์ของโจทก์ให้ได้ เพราะร้านจำเลยไม่ได้ขายของละเมิดลิขสิทธิ์ หลังจากนั้น 1 สัปดาห์สายลับของโจทก์ก็ไปรับของและให้สัญญาแก่เจ้าหน้าที่ตำรวจเข้าจับกุม ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า เมื่อจำเลยไม่เคยมีเจตนากระทำการละเมิดลิขสิทธิ์โจทก์ การที่โจทก์ส่งสายลับไปล่อซื้อ เป็นการล่อให้ผู้บริสุทธิ์กระทำความผิด สายลับของโจทก์และโจทก์เป็นผู้ใช้ให้กระทำความผิด จึงมิใช่ผู้เสียหายโดยนิตินัย

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 6523/2545 เลยมียุติการณ์กระทำความละเมิดลิขสิทธิ์โปรแกรมคอมพิวเตอร์ของโจทก์อยู่ก่อนแล้ว โจทก์ส่งสายลับไปล่อซื้อและจับกุมจำเลยมาดำเนินคดี มิใช่เป็นการก่อให้เกิดจำเลยกระทำความผิด แต่เป็นการดำเนินการเพื่อจับกุมปราบปรามผู้กระทำความผิดเป็นการกระทำที่ชอบด้วยกฎหมาย โจทก์เป็นผู้เสียหายโดยนิตินัย มีอำนาจร้องทุกข์ มีอำนาจฟ้อง และศาลมีอำนาจรับฟังพยานหลักฐานที่เกิดจากการล่อซื้อโดยชอบนั้นได้

หลังจากศึกษาเนื้อหาสาระเรื่องที่ 12.2.2 แล้ว โปรดปฏิบัติกิจกรรม 12.2.2

ในแนวการศึกษาหน่วยที่ 12 ตอนที่ 12.2 เรื่องที่ 12.2.2

เรื่องที่ 12.2.3 การรับฟังคำให้การของผู้ต้องหาที่ให้การต่อเจ้าหน้าที่และศาล

ในประเทศ Common Law มีหลักการรับฟังคำรับสารภาพที่สำคัญ 2 ประการคือ

1. หลักสิทธิของผู้ต้องหาที่จะปฏิเสธไม่ให้การที่เป็นปฏิปักษ์แก่ตนเอง (The privilege against self-incrimination)
2. หลักการห้ามไม่ให้รับฟังคำรับสารภาพที่ไม่ได้เป็นไปโดยความสมัครใจของผู้รับสารภาพ (Involuntariness)

ตามกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights: ICCPR) กติกานี้เป็นสนธิสัญญาพหุภาคีซึ่งสมาชิกใหญ่แห่งสหประชาชาติรับรองเมื่อวันที่ 16 ธันวาคม 2509 มีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ 23 มีนาคม 2519 โดยมีหลักการว่า รัฐภาคีสมาชิกจะเคารพสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองของบุคคล รวมทั้งสิทธิในชีวิต เสรีภาพ เสรีภาพในศาสนา เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น เสรีภาพในการชุมนุม สิทธิเลือกตั้ง และสิทธิในการได้รับการพิจารณาอย่างเป็นธรรมในคดีอาญาที่ถูกกล่าวหา ซึ่งประเทศไทยเข้าเป็นภาคีเมื่อวันที่ 29 ตุลาคม 2539 (ICCPR เป็นส่วนหนึ่งของกฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศเช่นเดียวกับ ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน: ปฏิญญานี้ได้รับการรับรองโดยสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติ เมื่อวันที่ 10 ธันวาคม 2491 Universal Declaration of Human Rights: UDHR) ตามกติกาดังกล่าวในข้อ 9 (2) กำหนดว่า บุคคลที่ถูกจับกุมย่อมได้รับการแจ้งถึงสาเหตุในการจับกุม และการแจ้งข้อหาอันเป็นปฏิปักษ์ต่อตนโดยพลันในเวลาที่มีการจับกุม และตามข้อ 14 (3) กำหนดว่า ในการพิจารณาคดีอาญาซึ่งบุคคลถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิด บุคคลทุกคนย่อมมีสิทธิที่จะได้รับหลักประกันขั้นต่ำอย่างเสมอภาคเต็มที่ดังต่อไปนี้

(ก) สิทธิที่จะได้รับแจ้งสภาพและข้อหาแห่งความผิดที่ถูกกล่าวหาโดยพลันและละเอียดในภาษาซึ่งบุคคลนั้นเข้าใจได้

(ข) สิทธิที่จะมีเวลาและได้รับความสะดวกเพียงพอแก่การเตรียมการเพื่อสู้คดีและติดต่อกับทนายความได้ตามความประสงค์ของตน

(ค) สิทธิที่จะได้รับการพิจารณาโดยปราศจากการชักจูงอย่างไม่เป็นธรรม

(ง) สิทธิที่จะได้รับการพิจารณาต่อหน้าและสิทธิที่จะต่อสู้คดีด้วยตนเองหรือผ่านทางผู้ช่วยเหลือทางกฎหมายตามที่เลือกหาเอง สิทธิที่จะได้รับการแจ้งให้ทราบถึงสิทธิในการมีผู้ช่วยเหลือทางกฎหมายถ้าไม่มีผู้ช่วยเหลือทางกฎหมายและสิทธิที่จะมีการช่วยเหลือทางกฎหมายซึ่งมีการแต่งตั้งให้โดยไม่คิดมูลค่า ถ้าบุคคลนั้นไม่อาจรับภาระ จัดการได้เอง หากจำเป็นเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม

(จ) สิทธิที่จะถามพยานซึ่งเป็นปรปักษ์ต่อตน และขอให้หมายเรียกพยานฝ่ายตนมาซักถามภายใต้เงื่อนไขเดียวกับพยานฝ่ายตรงข้ามของตน

(ฉ) สิทธิที่จะขอความช่วยเหลือให้มีล่ามโดยไม่คิดมูลค่า หากไม่อาจเข้าใจหรือพูดภาษาที่ใช้ในศาลได้

(ซ) สิทธิที่จะไม่ถูกบังคับให้ให้การปรักปรำตนเองหรือรับสารภาพผิด

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 29 วรรคสี่ บัญญัติว่า “ในคดีอาญา จะบังคับให้บุคคลให้การเป็นปฎิปักษ์ต่อตนเองมิได้” สิทธิที่จะให้การไม่เป็นปฎิปักษ์ต่อตนเองดังกล่าวจึงเป็นสิทธิที่ได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญ ซึ่งตามมาตรา 25 วรรคสามบัญญัติว่า “บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิเสรีภาพที่ได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญ สามารถยกบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญเพื่อใช้สิทธิทางศาลหรือยกเป็นข้อต่อสู้คดีในศาลได้” และตามมาตรา 25 วรรคสี่บัญญัติว่า “บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิเสรีภาพที่ได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญหรือจากการกระทำความผิดอาญาของบุคคลอื่น ย่อมมีสิทธิที่จะได้รับการเยียวยาหรือช่วยเหลือจากรัฐตามที่กฎหมายบัญญัติ” นอกจากนี้รัฐธรรมนูญยังได้บัญญัติมาตรการคุ้มครองปกป้องสิทธิดังกล่าวโดยผ่านศาลรัฐธรรมนูญไว้ตามมาตรา 213 ซึ่งบัญญัติว่า “บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิเสรีภาพที่ได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญไว้มีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อมีคำวินิจฉัยว่าการกระทำนั้นขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ...”

ในระบบกล่าวหา การดำเนินคดีอาญาโดยรัฐ ถือว่าผู้ถูกกล่าวหาเป็นประธานในคดี ผู้ถูกกล่าวหาจึงมีสิทธิในการต่อสู้คดีอย่างเต็มที่ ดังนั้นจึงต้องมีมาตรการที่เป็นรูปธรรมและเอื้อต่อผู้ถูกกล่าวหาให้มีความสามารถในการต่อสู้คดีอย่างเต็มที่ ในการรับฟังคำให้การของผู้ต้องหาที่ให้การต่อเจ้าหน้าที่ เมื่อเจ้าหน้าที่สอบคำให้การผู้ต้องหา เป็นเหตุการณ์ระหว่างผู้ต้องหากับเจ้าหน้าที่ โดยที่เจ้าหน้าที่เป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญทางกฎหมายและมีประสบการณ์ในการสอบสวน ในขณะที่ผู้ถูกกล่าวหา หรือผู้ต้องหาอยู่ในสถานะที่อ่อนด้อยกว่า ดังนั้นจึงต้องมีกฎหมายที่เป็นหลักประกันให้แก่ผู้ต้องหาว่าจะได้รับการปฏิบัติอย่างเป็นธรรม ในขณะเดียวกันก็เป็นหลักปฏิบัติที่ชัดเจนให้แก่เจ้าหน้าที่และยังสร้างความเชื่อมั่นแก่ประชาชนโดยทั่วไปว่าสิทธิเสรีภาพของเข่าจะได้รับความคุ้มครองโดยการกำหนดหลักที่เจ้าหน้าที่จะต้องปฏิบัติอย่างเคร่งครัด ขาดตกบกพร่องไม่ได้ เช่น การแจ้งข้อหาให้ผู้ต้องหาทราบตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 134 การจัดหาทนายความให้ผู้ต้องหา ก่อนเริ่มถามคำให้การตามมาตรา 134/1 การให้สิทธิผู้ต้องหาที่จะให้ทนายความหรือผู้ซึ่งตนไว้วางใจเข้าฟังการสอบปากคำตนได้ตามมาตรา 134/3 การให้พนักงานสอบสวนแจ้งสิทธิให้ผู้ต้องหาทราบก่อนตามมาตรา 134/4 เมื่อเจ้าหน้าที่สอบปากคำผู้ต้องหา ดังนั้น คำให้การของผู้ต้องหาในชั้นจับกุม คำให้การของผู้ต้องหาในชั้นสอบสวนจะรับฟังเป็นพยานหลักฐานในชั้นศาลได้หรือไม่ขึ้นอยู่กับหลักการข้างต้น

คำให้การของผู้ต้องหาในชั้นจับกุมและสอบสวน และคำให้การรับสารภาพของจำเลยในชั้นพิจารณา คดีของศาลจึงเป็นประเด็นที่น่าพิจารณา

1. คำให้การของผู้ต้องหาในชั้นจับกุม การจับกุมผู้ต้องหา เจ้าหน้าที่ซึ่งทำการจับต้องแจ้งข้อกล่าวหาให้ผู้ถูกจับทราบ การแจ้งนี้ต้องระบุรายละเอียดพอที่ผู้ต้องหาจะเข้าใจได้ว่าตนถูกกล่าวหาด้วยเรื่องอะไร

และเรื่องนั้นกฎหมายกำหนดอัตราโทษไว้อย่างไร นอกจากนี้เจ้าหน้าที่ยังต้องแจ้งสิทธิว่าผู้ถูกจับมีสิทธิจะไม่ให้หรือให้การก็ได้และถ้อยคำของผู้ถูกจับนั้นอาจใช้เป็นพยานหลักฐานในการพิจารณาคดี ผู้ถูกจับมีสิทธิที่จะพบและปรึกษาทนายความ หรือผู้ที่จะเป็นทนายความ ถ้าผู้ถูกจับประสงค์จะแจ้งให้ญาติหรือผู้ซึ่งตนไว้วางใจทราบถึงการจับกุมก็ให้เจ้าพนักงานอนุญาตให้ผู้ถูกจับดำเนินการได้ ตามมาตรา 83วรรคสอง เจ้าหน้าที่ผู้จับกุมไม่ใช่พนักงานสอบสวน จึงไม่มีหน้าที่สอบปากคำผู้ถูกจับ ตามมาตรา 84 วรรคสี่ บัญญัติว่า “ถ้อยคำใด ๆ ที่ผู้ถูกจับให้ไว้ต่อเจ้าพนักงานผู้จับ หรือพนักงานฝ่ายปกครองหรือ ตำรวจในชั้นจับกุมหรือรับมอบตัวผู้ถูกจับ ถ้อยคำนั้นเป็นคำรับสารภาพของผู้ถูกจับว่าตนได้กระทำความผิด ห้ามมิให้รับฟังเป็นพยานหลักฐาน แต่ถ้อยคำอื่น จะรับฟังเป็นพยานหลักฐานในการพิสูจน์ความผิดของผู้ถูกจับได้ต่อเมื่อได้มีการแจ้งสิทธิตามวรรคหนึ่ง หรือตามมาตรา 83 วรรคสอง แก่ผู้ถูกจับแล้วแต่กรณี” เหตุผลที่กฎหมายบัญญัติไว้เช่นนั้นเพราะในชั้นจับกุมเจ้าพนักงานไม่มีหน้าที่ต้องสอบคำให้การผู้ต้องหา และการให้การของผู้ต้องหาไม่ได้เป็นไปตามขั้นตอนกระบวนการคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาในชั้นก่อนสอบปากคำ เช่น ขณะสอบปากคำอาจจะไม่มีการสอบถามผู้ต้องหาก่อนว่าประสงค์จะมีทนายความก่อนหรือไม่

2. คำให้การของผู้ต้องหาในชั้นสอบสวน ถ้อยคำของผู้ต้องหาซึ่งให้การต่อพนักงานสอบสวน เป็นคำให้การอย่างหนึ่ง ซึ่งให้ไว้กับพนักงานสอบสวนมิใช่เป็นคำให้การต่อศาล และถ้อยคำนี้อาจเป็นการรับสารภาพหรือปฏิเสธก็ได้ ตามมาตรา 134 วรรคสี่บัญญัติว่า “พนักงานสอบสวนต้องให้โอกาสผู้ต้องหาที่จะแก้ข้อหาและที่จะแสดงข้อเท็จจริงอันเป็นประโยชน์แก่ตนได้” คำให้การของจำเลยชั้นสอบสวนอาจถูกโจทก์อ้างมาสนับสนุนว่าจำเลยกระทำความผิดเช่นศาลให้เหตุผลในคำวินิจฉัยว่าในชั้นสอบสวนจำเลยให้การถึงเหตุการณ์ในขณะกระทำความผิดอย่างเป็นลำดับขั้นตอนโดยละเอียดและสอดคล้องกับแผนที่เกิดเหตุและพยานบุคคลอื่นของโจทก์ และจำเลยให้การในวันเดียวกับวันเกิดเหตุ ยากที่จำเลยจะปั้นแต่งเรื่องขึ้นโดยปราศจากมูลความจริง เชื่อว่าจำเลยให้การต่อพนักงานสอบสวนไปตามความจริง เป็นต้น และตามมาตรา 135 บัญญัติว่า “ในการถามคำให้การผู้ต้องหา ห้ามมิให้พนักงานสอบสวนทำหรือจัดให้ทำการใด ๆ ซึ่งเป็นการให้คำมั่นสัญญา ชูเกียรติ หลอกลวง ทรมาน ใช้อำนาจบังคับ หรือกระทำ หรือโดยมิชอบประการใด ๆ เพื่อจูงใจให้เขาให้การอย่างใด ๆ ในเรื่องที่ต้องหานั้น”

ตามกฎหมายอังกฤษกำหนดว่าการสอบปากคำผู้ต้องหานั้น จะต้องมีการปฏิบัติตามกฎของศาล (judges' rules) ด้วย เช่น เมื่อตำรวจมีหลักฐานและดำเนินคดีกับบุคคลใด ในการสอบปากคำตำรวจจะต้องเตือนผู้ต้องหาว่า คำให้การของเขาอาจใช้เป็นพยานยันเขาในชั้นศาลได้ และเมื่อมีการแจ้งข้อหาแล้วก็ต้องมีการเตือนดังกล่าวนี้อีก แต่การไม่ปฏิบัติตามกฎของศาลไม่ถึงกับทำให้ถ้อยคำของผู้ต้องหาเสียผลไปทั้งหมด ศาลอาจใช้ดุลพินิจรับฟังคำรับนั้นได้ สำหรับกฎหมายไทย มาตรา 134/4 วรรคท้ายบัญญัติว่า “ถ้อยคำใด ๆ ที่ผู้ต้องหาให้ไว้ต่อพนักงานสอบสวนก่อนมีการแจ้งสิทธิตามวรรคหนึ่ง หรือก่อนที่จะดำเนินการตามมาตรา 134/1 มาตรา 134/2 และมาตรา 134/3 จะรับฟังเป็นพยานหลักฐานในการพิสูจน์ความผิดของผู้ต้องหาไม่มีได้”

ข้อสังเกต ตามมาตรา 134/1 บัญญัติว่า “ในคดีที่มีโทษประหารชีวิต หรือในคดีที่ผู้ต้องหาไม่อายุไม่เกินสิบแปดปีให้พนักงานสอบสวนแจ้งข้อหา ก่อนเริ่มถามคำให้การให้พนักงานสอบสวนถามผู้ต้องหาว่ามีทนายความหรือไม่ ถ้าไม่มีให้รัฐจัดหาทนายความให้” ตามมาตรานี้เป็นคดีสำคัญที่มีโทษประหารชีวิตหรือ คดี

ที่ผู้ต้องหาไม่อายุไม่เกินสิบแปดปี ไม่ว่าความผิดข้อหาใด พนักงานสอบสวนต้องจัดหาทนายให้ผู้ต้องหา แม้ผู้ต้องหาไม่ต้องการก็ตาม และกรณีนี้กฎหมายบัญญัติให้มีผลเฉพาะคำให้การนั้นเท่านั้นที่ศาลจะรับฟังเป็นพยานหลักฐานมิได้ มิได้มีผลถึงการสอบสวน ดังนั้นการสอบสวนเท่าที่ชอบยังคงมีผลอยู่

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1130/2553 คดีมีโทษถึงประหารชีวิต การสอบสวนคำให้การของผู้ต้องหาจึงอยู่ในบังคับตาม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 134/1 วรรคหนึ่ง ซึ่งเป็นสิทธิเด็ดขาดของผู้ต้องหาที่จะได้รับความช่วยเหลือจากรัฐในการจัดหาทนายความให้ เมื่อพนักงานสอบสวนถามแล้วผู้ต้องหาไม่มีทนายความ เป็นหน้าที่ของเจ้าพนักงานสอบสวนต้องจัดหาทนายความให้แก่ผู้ต้องหา ตามบันทึกคำให้การของผู้ต้องหาพนักงานสอบสวนได้แจ้งข้อหาและแจ้งสิทธิให้จำเลยทราบแล้ว และสอบถามเรื่องทนายความหรือผู้ที่ไว้วางใจเข้ารับฟังการสอบสวน จำเลยให้การปฏิเสธไม่ต้องการทนายความหรือผู้ที่ไว้วางใจเข้ารับฟังการสอบสวน พนักงานสอบสวนได้ทำการสอบสวนโดยไม่ได้จัดหาทนายความให้จำเลย ตามคำให้การดังกล่าวจำเลยไม่ขอให้การโดยจะไปให้การในชั้นศาล การที่พนักงานสอบสวนทำการสอบสวนดังกล่าวเป็นการไม่ปฏิบัติตามมาตรา 134/1 วรรคหนึ่ง แต่ในบทบัญญัติมาตรา 134/4 วรรคท้าย บัญญัติไว้เพียงว่า ถ้อยคำใด ๆ ที่ผู้ต้องหาให้ไว้ต่อพนักงานสอบสวนก่อนมีการแจ้งสิทธิตามวรรคหนึ่ง หรือก่อนที่จะดำเนินการตามมาตรา 134/1 จะรับฟังเป็นพยานหลักฐานในการพิสูจน์ความผิดของผู้นั้นไม่ได้ ฉะนั้นแม้พนักงานสอบสวนจะไม่ได้จัดหาทนายความให้จำเลยก็ไม่ทำให้การสอบสวนไม่ชอบแต่อย่างใด เมื่อมีการสอบสวนแล้ว โจทก์จึงมีอำนาจฟ้อง

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 7703/2554 คดีที่มีอัตราโทษประหารชีวิต ก่อนเริ่มถามคำให้การให้พนักงานสอบสวนถามผู้ต้องหาว่ามีทนายความหรือไม่ ถ้าไม่มีให้รัฐจัดหาทนายความให้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 134/1 เมื่อพนักงานสอบสวนไม่ได้จัดหาทนายความให้จำเลยที่ 2 อันเป็นการไม่ปฏิบัติตาม มาตรา 134/1 ถ้อยคำใด ๆ ที่จำเลยที่ 2 ให้ไว้ในชั้นสอบสวน ย่อมจะรับฟังเป็นพยานหลักฐานในการพิสูจน์ความผิดของจำเลยที่ 2 ไม่ได้ ตามมาตรา 134/4 วรรคท้าย ดังนี้ จึงไม่อาจฟังคำให้การในชั้นสอบสวนของจำเลยที่ 2 ที่ให้การว่าขณะจำเลยที่ 1 ตรวจนับเมทแอมเฟตามีนในห้องพัก จำเลยที่ 2 อยู่ด้วย มารับฟังเป็นพยานหลักฐานโจทก์เพื่อลงโทษจำเลยที่ 2 ได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 10384/2558 การแจ้งข้อหาและการสอบปากคำจำเลยในชั้นสอบสวนแม้มิได้กระทำต่อหน้าที่ปรึกษากฎหมายตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวฯ พ.ศ. 2553 มาตรา 75 วรรคสอง โดยกระทำต่อหน้าทนายความซึ่งไม่ผ่านการอบรมเป็นที่ปรึกษากฎหมายของศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง แต่ก็มีผลเพียงทำให้คำให้การชั้นสอบสวนของจำเลยไม่อาจรับฟังเป็นพยานหลักฐานได้ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 226 ประกอบ พ.ร.บ.ศาลเยาวชนและครอบครัวฯ พ.ศ. 2553 มาตรา 6 เท่านั้น ไม่ถึงขนาดเป็นเหตุให้การสอบสวนของพนักงานสอบสวนเสียไป กรณีถือได้ว่าพนักงานสอบสวนได้มีการสอบสวนความผิดในคดีนี้ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 120 แล้ว โจทก์จึงมีอำนาจฟ้อง

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3119/2550 แม้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 7/1 (2) จะบัญญัติให้ผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหาที่มีสิทธิให้ทนายความหรือผู้ที่ตนไว้วางใจเข้าฟังการสอบสวนปากคำตนได้ใน

ชั้นสอบสวนและมาตรา 134/3 บัญญัติว่าผู้ต้องหาที่มีสิทธิให้ทนายความหรือผู้ที่ตนไว้วางใจเข้าฟังการสอบปากคำตนได้ และมาตรา 134/4 (2) บัญญัติในเรื่องการถามคำให้การผู้ต้องหานั้นให้พนักงานสอบสวนแจ้งให้ผู้ต้องหาทราบก่อนว่าผู้ต้องหาที่มีสิทธิให้ทนายความหรือผู้ที่ไว้วางใจเข้าฟังการสอบปากคำตนได้ก็ตาม แต่ในบทบัญญัติของมาตรา 134/4 วรรคท้าย ก็บัญญัติไว้แต่เพียงว่า ถ้อยคำใด ๆ ที่ผู้ต้องหาให้ไว้ต่อพนักงานสอบสวนก่อนมีการแจ้งสิทธิตามวรรคหนึ่ง หรือก่อนที่จะดำเนินการตามมาตรา 134/3 จะรับฟังเป็นพยานหลักฐานในการพิสูจน์ความผิดของผู้นั้นไม่ได้เท่านั้น ดังนั้น แม้พนักงานสอบสวนจะไม่ได้ปฏิบัติตามบทบัญญัติดังกล่าวข้างต้นก็ทำให้การสอบสวนคดีไม่ชอบแต่อย่างใดไม่

คดี Escobedo v. Illinois (1964) ข้อเท็จจริงได้ความว่า เมื่อวันที่ 19 มกราคม 1960 Escobedo ถูกตำรวจจับกุมในข้อหาฆ่า Danny พี่ชายของตนเอง หลังถูกจับกุม Escobedo ร้องขอพบทนายความเพื่อปรึกษาหลายครั้ง แต่ตำรวจที่ทำการสอบสวนปฏิเสธทุกครั้งโดยอ้างว่าเขายังไม่ได้ถูกดำเนินคดีในฐานะผู้ต้องหา ระหว่างนั้น ตำรวจแจ้ง Escobedo ว่า Di Gerlando ผู้ต้องสงสัยอีกคนหนึ่งให้การขัดต่อว่า Escobedo เป็นคนร้าย ตำรวจแนะนำให้ Escobedo รับสารภาพ Escobedo ขอปรึกษาทนายความก่อนตำรวจยังคงปฏิเสธ และสอบปากคำ Escobedo ติดต่อกันนานถึง 14 ชั่วโมง 30 นาที จนในที่สุด Escobedo ให้การรับสารภาพ คดีนี้ศาลชั้นต้นพิพากษาลงโทษ Escobedo ศาลฎีกาสหรัฐอเมริกาพิพากษา ให้ยกฟ้อง โดยให้เหตุผลว่า คำรับสารภาพของ Escobedo รับฟังเป็นพยานหลักฐานไม่ได้ เพราะก่อนจะสอบปากคำผู้ต้องหา ผู้ต้องหาที่มีสิทธิพบทนายก่อนถูกสอบปากคำ และตำรวจจะต้องแจ้งให้ผู้ต้องหาทราบถึงสิทธิที่จะไม่ตอบคำถาม ตามรัฐธรรมนูญที่แก้ไข ครั้งที่ 6 ซึ่งบัญญัติว่า ในการดำเนินคดีอาญา จำเลยมีสิทธิที่จะได้รับการพิจารณาคดีอย่างรวดเร็วและเปิดเผย ... และจะต้องได้รับแจ้งถึงรายละเอียดลักษณะแห่งคดีและข้อกล่าวหา สิทธิที่จะได้รับการพิจารณาโดยเปิดเผยและสิทธิในการเผชิญหน้าพยาน และมีสิทธิที่จะปรึกษาทนายความ

ต่อมาในปี 1966 ศาลฎีกาสหรัฐอเมริกาได้วางหลักประกันการคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาไว้ที่เรียกว่า หลัก “Miranda หรือ “Miranda Warning” ในคดี Miranda v. Arizona (1966) ว่าก่อนเริ่มสอบถามผู้ต้องหา นอกจากตำรวจจะต้องเตือนถึงสิทธิที่ผู้ต้องหามีไม่ให้การ และคำให้การอาจใช้ยื่นเขาในศาลได้แล้ว ตำรวจจะต้องแจ้งให้ผู้ต้องหาทราบว่าเขามีสิทธิที่จะมีทนายความให้ความช่วยเหลือ และถ้าเขาไม่อยู่ในฐานะจะหาทนายความได้เองก็จะมี การตั้งทนายความให้ เว้นแต่ ผู้ต้องหาสละสิทธิที่จะมีทนายความ คำให้การของผู้ต้องหาจึงจะใช้พิสูจน์ความผิดของเขาได้ การที่ศาลได้กำหนดหลักการที่เคร่งครัดในสิ่งที่ตำรวจต้องทำในขณะที่จับกุมดังกล่าว ศาลให้เหตุผลว่าเมื่อบุคคลถูกคุมขังหรือเสรีภาพในการเดินทางถูกจำกัด ย่อมกระทบต่อสิทธิเสรีภาพพื้นฐานของประชาชน ตำรวจต้องแจ้งให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบถึงสิทธิตามรัฐธรรมนูญก่อนที่จะสอบปากคำ สิทธิเหล่านั้นได้แก่ สิทธิที่จะนิ่งเฉย (ไม่พูด) สิทธิที่จะมีทนายความไม่ว่าจะจัดหาเองหรือรัฐจัดหาให้ และสิทธิที่จะรับแจ้งสิทธิว่าสิ่งที่เขาพูดอาจถูกใช้ยื่นกับตัวเขาในศาล สิทธิตามรัฐธรรมนูญที่ศาลกล่าวถึงคือ รัฐธรรมนูญ ฉบับแก้ไขที่ 5 ที่บัญญัติว่า ไม่มีบุคคลใดถูกบังคับในคดีอาญาที่จะให้การที่มีผลทำให้ตนต้องรับโทษทางอาญา

Miranda Warning ได้แก่

- You have the right to remain silent;
- Anything you say can be used against you in a court of law;
- You have the right to consult with a lawyer and have that lawyer present during the interrogation;
- If you cannot afford a lawyer, one will be appointed to represent you;
- You can invoke your right to be silent before or during an interrogation, and if you do so, the interrogation must stop.
- You can invoke your right to have an attorney present, and until your attorney is present, the interrogation must stop.

ผู้เขียนมีข้อสังเกตว่าสิทธิของผู้ต้องหาทั้งหลายเหล่านี้ ไม่ว่าจะเป็นกฎหมายไทยหรือกฎหมายของสหรัฐอเมริกา มีบัญญัติไว้เป็นลายลักษณ์อักษรและมีการประกาศใช้เป็นกฎหมาย ดังนั้นประชาชนทุกคนไม่อาจปฏิเสธว่าไม่รู้กฎหมายไม่ได้ แต่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 134/4 ยังคงย้ำว่าเจ้าพนักงานต้องแจ้งสิทธิอยู่ดี มิฉะนั้นคำให้การดังกล่าวจะรับฟังเป็นพยานหลักฐานได้ตามมาตรา 134/4 บรรทัดท้าย ในสหรัฐอเมริกาหลังจากศาลวงหลัก Miranda ตำรวจให้ความเห็นคัดค้านว่าหลักในคำพิพากษาดังกล่าว ทำให้เกือบจะเป็นไปไม่ได้ที่จะได้มาซึ่งคำรับสารภาพจากผู้กระทำความผิด

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 7123/2557 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ได้บัญญัติถึงอำนาจและหน้าที่ของพนักงานสอบสวนในชั้นแจ้งข้อหาตามมาตรา 134 ซึ่งความในวรรคหนึ่งกำหนดให้พนักงานสอบสวนต้องถามชื่อตัว ชื่อรอง ชื่อสกุล สัญชาติ บิดามารดา อายุ อาชีพ ที่อยู่ที่เกิดของผู้ต้องหาเป็นประการแรก ต่อจากนั้นจึงแจ้งให้ทราบถึงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการกระทำที่ถูกกล่าวหา แล้วจึงแจ้งข้อหาให้ผู้ต้องหาทราบ รวมทั้งให้โอกาสผู้ต้องหาที่จะแก้ข้อหาและแสดงข้อเท็จจริงอันเป็นประโยชน์แก่ตน ดังนั้น เมื่อเริ่มทำการสอบสวนพนักงานสอบสวนจึงมีอำนาจสอบถามข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับตัวผู้ต้องหา ผู้ต้องหาที่มีหน้าที่ให้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับตนเองตามบทบัญญัติดังกล่าว ซึ่งมีสภาพบังคับทางอาญาดังที่บัญญัติไว้ใน ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 367 ภายใต้หลักเกณฑ์ที่พนักงานสอบสวนต้องให้โอกาสผู้ต้องหาที่จะแก้ข้อกล่าวหาและแสดงข้อเท็จจริงที่เป็นประโยชน์แก่ตนตาม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 134 วรรคสี่ เพื่อให้การสอบสวนดำเนินต่อไปได้ถูกต้องและชอบธรรม ส่วนการถามคำให้การผู้ต้องหาอันเป็นอีกขั้นตอนหนึ่ง ซึ่ง ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 134/4 บัญญัติให้เป็นหน้าที่พนักงานสอบสวนต้องแจ้งให้ผู้ต้องหาทราบถึงสิทธิที่จะให้การหรือไม่ก็ได้ รวมทั้งสิทธิในการให้ทนายความและบุคคลที่ผู้ต้องหาไว้วางใจเข้าฟังการสอบปากคำ ซึ่งเป็นขั้นตอนเมื่อผ่านการแจ้งข้อหาแก่ผู้ต้องหาแล้ว

ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 134/4 ในการถามคำให้การผู้ต้องหา พนักงานสอบสวนต้องเตือนผู้ต้องหาคำให้การของเขาอาจใช้เป็นพยานหลักฐานยันเข้าได้ และผู้ต้องหาจะไม่ให้การก็ได้ ตามแนวคำพิพากษาศาลฎีกาเดิมก่อนแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 134/4 ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า คำรับสารภาพของจำเลยในชั้นสอบสวนที่ให้ไว้ โดยมิได้เตือนก่อนจะใช้เป็นพยานหลักฐานยันจำเลยในชั้นพิจารณานั้นไม่ได้

(คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 769/2482, 1304/2483) แต่มีข้อสังเกตว่ามีคำพิพากษาศาลฎีกาบางฉบับวินิจฉัยว่า หากมีพยานหลักฐานประกอบฟังได้ว่าจำเลยให้การรับสารภาพ โดยสมัครใจและเชื่อถือได้มั่นคง ก็รับฟังได้ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1172/2510, 2559/2508, 901/2526)

ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 135 บัญญัติว่า “ห้ามมิให้พนักงานสอบสวน ทำ หรือจัดให้ทำการใด ๆ ซึ่งเป็นการล่อลวง หรือขู่เข็ญ หรือให้สัญญากับผู้ต้องหา เพื่อจงใจให้เขาให้การอย่างใด ๆ ในเรื่องที่ต้องหา” และ มาตรา 226 บัญญัติว่า “พยานวัตถุพยานเอกสาร หรือพยานบุคคล ซึ่งน่าจะพิสูจน์ได้ว่าจำเลยมีผิด หรือบริสุทธิ์ ให้อ้างเป็นพยานหลักฐานได้ แต่ต้องเป็นพยานชนิดที่มีได้เกิดขึ้นจากการจงใจ มีคำมั่นสัญญา ขู่เข็ญ หลอกลวง หรือโดยมิชอบประการอื่น...” ดังนั้นคำให้การของพยานบุคคลไม่ว่าจะเป็นผู้ต้องหา หรือพยานอื่น ซึ่งพนักงานสอบสวนใช้วิธีการอันมิชอบทั้งหลายดังกล่าวข้างต้นทำให้เกิดขึ้น จึงเป็นพยานหลักฐานที่รับฟังไม่ได้ เช่น ตำรวจพูดกับจำเลยว่า หากไม่รับสารภาพ ตำรวจก็จะต้องจับกุม ปรียาจำเลยและคนในบ้านทั้งหมดด้วย เป็นคำรับสารภาพที่มีเหตุจงใจและบังคับให้กลัว ไม่อาจรับฟังเป็นพยานหลักฐานพิสูจน์ความผิดจำเลยได้ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 473/2539) พนักงานสอบสวนแนะนำจำเลย ว่าถ้ารับเสียคงจะได้รับความกรุณาจากศาล เพราะเรื่องนี้มีหลักฐานเป็นการทำให้จำเลยหลงเชื่อมิใช่คำรับโดยสุจริต (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 218/2475) หรือบอกแก่จำเลยว่า ถ้ารับสารภาพ จะกันไว้เป็นพยาน และไม่ฟ้องจำเลย เป็นการให้สัญญา (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1039/2482) หรือบอกว่ามีพยานยืนยันเอาความผิดแก่จำเลย ซึ่งความจริงไม่มียอมเป็นการหลอกลวงจำเลย (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 598/2484) คำรับที่เกิดจากการจงใจล่อลวงสัญญาเหล่านี้ใช้อ้างเป็นพยานไม่ได้ แต่มีข้อยกเว้นตามมาตรา 226/1

การกระทำต่าง ๆ ที่เป็นการจงใจ ให้คำมั่นสัญญาอันเป็นเหตุให้จำเลยให้การรับสารภาพเสียไปนั้น จะต้องเป็นการกระทำที่มีชอบหรือไม่เป็นธรรมแก่ผู้ต้องหา และหากการจงใจนั้นเป็นเพียงการอธิบายผลดี ผลเสียของคดีไปตามความจริง ตามสิทธิของจำเลยตามกฎหมาย เช่นถ้ากระทำผิดก็รับสารภาพเสีย และหากรับสารภาพ ตามกฎหมายแล้วถือว่าเป็นเหตุบรรเทาโทษที่ศาลอาจจะลดโทษให้หรือไม่ก็ได้ หรือการยกเอาบาปบุญคุณโทษหรือหลักธรรมหรือหลักศาสนาให้สำนึกและพูดความจริง สำหรับการหลอกลวงและขู่เข็ญนั้น โดยสภาพเป็นการกระทำที่มีชอบอยู่แล้ว แต่ต้องเป็นการหลอกลวง ขู่เข็ญที่ทำให้ผู้ต้องหากลับใจ จึงให้การรับสารภาพ เช่นนี้ คำรับสารภาพนั้นไม่อาจรับฟังได้ โดยไม่ต้องคำนึงว่าคำรับสารภาพนั้นจะเป็นความจริงหรือไม่

ในศตวรรษที่ 18 ประเทศอังกฤษ การพัฒนาหลักการรับฟังคำรับสารภาพของผู้ต้องหาที่ยกเลิกการทรมานมาเป็นความสมัครใจโดยแท้ นั้น ศาลอังกฤษได้ปฏิเสธไม่รับฟังพยานหลักฐานที่เป็นคำรับสารภาพที่ได้จากการทรมานหรือสร้างแรงจูงใจที่มีชอบหรือการทำให้ผู้ต้องหาอยู่ในสภาวะถูกกดดันมากเกินไป อย่างไรก็ตามเมื่อคำรับสารภาพได้ผ่านกระบวนการโดยชอบแล้ว ศาลก็ยังต้องนำคำรับสารภาพนั้นมาชั่งน้ำหนักความน่าเชื่อถืออีกครั้งหนึ่ง มิใช่ว่าศาลจะต้องเชื่อและนำคำรับสารภาพนั้นไปเป็นเหตุผลในการลงโทษจำเลยทันที เพราะคำรับสารภาพนั้นอาจมีเหตุผลเบื้องหลังได้ เช่นการรับสารภาพแทนผู้อื่น ดังนั้นการรับฟังคำรับสารภาพจึงต้องประกอบด้วย ความสมัครใจและความน่าเชื่อถือ (Voluntariness and Trustworthiness)

หลักความสมัครใจและความน่าเชื่อถือนั้น มีตัวอย่างตาม The statute, 18 U.S.C.A. section 3501 ว่าด้วยหลักเกณฑ์การรับฟังคำให้การรับสารภาพ (Admissibility of confessions) บัญญัติว่า คำให้การรับสารภาพของผู้ต้องหาในคดีอาญาจะรับฟังได้เมื่อผู้ต้องหาให้การรับสารภาพด้วยความสมัครใจ ส่วนจะมีน้ำหนักรับฟังมากน้อยเพียงใดนั้นให้ผู้พิพากษาที่พิจารณาคดีแนะนำลูกขุนให้พิจารณาว่า

- (1) ระยะเวลาตั้งแต่ถูกจับกุมกระชั้นชิดกับเวลาสอบปากคำหรือไม่
- (2) จำเลยได้ทราบข้อหาและลักษณะของข้อหาที่มากน้อยเพียงใด
- (3) จำเลยได้รับแจ้งหรือไม่ว่าถ้อยคำของเขาจะถูกนำไปใช้พิสูจน์ความผิดเขาในชั้นศาลได้
- (4) จำเลยได้รับแจ้งสิทธิที่จะปรึกษาทนายความก่อนให้การ และได้มีกระบวนการจัดหาทนายความให้จำเลยตามสมควรหรือไม่

- (5) ขณะที่จำเลยให้การรับสารภาพนั้น จำเลยได้ปรึกษาทนายความแล้วหรือไม่

3. คำให้การรับสารภาพของจำเลยในชั้นพิจารณาคดีของ ในทางตำรา นักวิชาการถึงกับเปรียบเทียบ คำให้การรับสารภาพว่าเป็น “Queen of Evidence” มีสุภาษิตกฎหมายว่า “คำให้การรับสารภาพของจำเลย ที่ให้การต่อศาลในกระบวนการพิจารณาคดี มีคุณค่าและมีผลที่ยิ่งใหญ่มากกว่าการพิสูจน์ด้วยพยานหลักฐานอื่นทั้งปวง” (confession facta in judicio omni probatione major est: A confession made in judicial proceedings is of greater effect than all proof) ทั้งนี้เพราะกระบวนการพิจารณาคดีในศาลเป็นไปตามกระบวนการที่ชอบด้วยกฎหมาย (Due Process) กล่าวคือศาลได้อ่านและอธิบายฟ้องให้จำเลยฟังโดยละเอียด จำเลยยอมเข้าใจข้อหาที่ตนเองถูกฟ้องและอัตราโทษตามกฎหมาย กระบวนการพิจารณาคดีดังกล่าวกระทำโดยเปิดเผย สาธารณชนย่อมเข้าฟังการพิจารณาคดีได้โดยตลอด จำเลยมีโอกาสปรึกษาและหาทนายความช่วยเหลือในการต่อสู้คดี ไม่ว่าจะเป็นทนายความของตนเองหรือทนายความที่รัฐต้องจัดหาให้ ดังนั้นคำให้การรับสารภาพของจำเลยจึงเป็นโดยบริสุทธิ์ ยุติธรรมและมีคุณค่าน่าเชื่อถือ คำให้การรับสารภาพของจำเลยนี้เป็นหลักประกันว่าศาลพิพากษาคดีได้อย่างถูกต้อง และแสดงถึงศักยภาพของเจ้าหน้าที่ในการแสวงหาพยานหลักฐานจนจำเลยไม่อาจให้การเป็นอย่างอื่นได้นอกจากให้การรับสารภาพ

หลังจากศึกษาเนื้อหาสาระเรื่องที่ 12.2.3 แล้ว โปรดปฏิบัติกิจกรรม 12.2.3

ในแนวการศึกษาหน่วยที่ 12 ตอนที่ 12.2 เรื่องที่ 12.2.3

